Koiviston numero

KARJALA

Koiviston numero

N:o 33 A — Viipurissa Lauvantaina 10 p:nä Helmikuuta — 1912

Telefonit:
Toimitus (uutisosasto) 870
Päätoimittaja, toimitussihteeri . . 170
Konttori 138
Kirjapainokonttori 831
Taloudenhoitaja 138

Tilaushinnat: Viipurissa: 1/1 v. 12: —, 1/2 v. 6: 25, 1/4 v. 3: 25, kuuk. 1: 25. — **Maalla** (postissa tai suoraan lehden konttorista): 1/1 v. 12: —, 1/2 v. 6: 50, 1/4 v. 3: 25, kuuk. 1: 25. — **Venäjällä:** 1/1 v. 5 r., 1/2 v. 2: 75 r., 1/4 v. 1: 50 r. — **Amerikassa:** 1/1 v. 6 doll. — **Muualla ulkomailla:** 1/1 v. 30 mk.

Pääasiamies Pietarissa: Ira Rob. Edgren, kirjakauppa, Вольш. Конюшенная ул. д. 8.

Vastaava toimittaja
ANTO SÖDERMANN.
Tavataan toimituksessa klo 12—1 päivällä.

Toimitus:
Aleksanterink. 19, av. klo 10 ap.—12 yöllä.

Ilmoitushinnat: Suomesta: 9 p:iä tekstin edellä ja 7 p:iä tekstin jälkeen palstamillimetriltä; Venäjältä ja ulkomailta: 15 ja 12 p:iä. Tekstisivuilla ensi sivun hinta lisättynä 20 % korotuksella. Määrätystä paikasta ulkosivuilla 15 % korotus. Vieraskieliset ilmotukset suomennetaan. Kuolemailmotukset 4 mk., jokaisesta värsystä lisää 1: 50, surusaatosta lisää 2 mk., kiitoksesta 2 mk. Syntymä-, vihkimä- ja kihlaus-ilmotukset 2 mk. — **Telefoonissa ei oteta ilmotuksia eikä tilauksia.** — Enemmän ilmotettaessa myönnetään alennusta.

Lehden konttori:
Aleksanterink. 19. Avoinna 9—7 päiv
Taloudenhoitaja
tavataan konttorissa 9—11, 2—3, 5—7

Yksitysnumerojen hinta 10 p

O.Y. STARCKJOHANN & C:o, A.B.

VIIPURI

Rauta-, Väri- ja Rakennusaineidenkauppa

- Laivatarpeita -

Rautaa
Naulojä
Sinkkivanttia
Mutteripulttia
y. m., y. m.

Köysiä
Tervatrossia
Tervatappureita
Hyysinkiä
Määrlinkiä
Liikinuoria y. m., y. m.

Puutervaa
Laivapikiä
Väriä
Öljyjä
y. m., y. m.

Plokkia ○ **Ankkuripeliä** ○ **l:a Purjekangasta**

Huokeat hinnat! — **Edulliset maksuehdot!** — 1987 — **Paras tavara!**

D. Goryschin

Viipuri

Tukkukauppalike

1993

MYY: Viljaa, siirtomaantavaraa y. m. **halvimpiin** sekä
OSTAA: Valmistamattomia lampaan- ja metsänriistan nahkoja **korkeimpiin** hintoihin.

A. V. Schavoronkoff in l:

Suuri varasto

Munia ja Hedelmiä

Punasenlähteentori, Puhelin 17 19

Saunaa

Vaasankatu 15 - - Telefooni 4 37

Suositellaan

1977

Tiedoksi anto!

P. J. PYLKKÄSEN Kaunovärjäys ja Kemiallinen PESULAITOS

Ottaa vastaan värjäystä ja kemiallista pesua, kuten herrain ja rouvasväen vaatetuksia, mattoja, filttejä, oviverhoja ja kartiinia. Turkiksia pestään ja värjätään, y. m., y. m. **Emännät,** kankaankutojat ja käyttäjät huomatkaa! Edullisin värjäyttää ja silittää kankaat liikkeessäni, sillä ne samalla höyryytetään ja silitetään, joten ne ei kutistu vaatteena ollessa, eikä sadepilkut näy.

1988

Posti- ja Paketti os.:
P. J. Pylkkänen, Viipuri.

Kunnioittaen
P. J. Pylkkänen
Viipuri.

HUONEKALU- ja SÄNKYLIIKE

Hankkii täydet sisustukset sairashuoneisiin, kauppoihin y. m.
Myy TUKUTTAIN ja VÄHITTÄIN halvimpiin hintoihin.

E. P. Loleytis

Torkkelink. 20, Punasenläht. kulma. — 1959 — **Puhel. 5 20.**

1994

Kansallis-Osake-Pankki

maksaa korkoa **talletuksille**

6 kuuk. irtisanomisella		4½%
3 „	„	4 „
2 „	„	3½ „
1 „	„	3 „
vaadittaessa		2½ „
Talletus-konttokuranttitilillä		4½ „
Säästökassatilillä		4½ „
Juoksevalla tilillä		2½ „

Helsinki 20 p. toukok. 1911.

127 **Johtokunta.**

Kirkollisia ilmotuksia.

Luth. Ev. Yhd. Nuorisoliitto

Kunnantalolla sunnuntaina tk. 11 p. klo ½7 ip. Puhuu kolport. J. Hulmi. Viip.165. 2102

Viip. Ev. Luth. Nuor. yhd.

Hartaushetki tänään klo 6 i. Kalevankadun Rukoush. Puhuu J. Kasari. Viip.166. 2101

Luth Rukous.

Oma iltama sunnuntaina tk. 11 p. klo 6 ip. jossa puh. rov. Jauhiainen, past Nordström y. m. Kuorolaulua ja tarjoilua. Ovirahа 25 p. Viip.167. 2103

Orpojen juhlaa vietetään Tiiliruukin orpokodinhyväksi sunnunt. tk. 11 p. klo 12 ap. Merkur-Liiton huoneustolla ja klo 5 ip. Tiiliruukin rukoushuoneella. 2071

Kokouksia.

Viipurin Kaupunginvaltuusmiehet

kutsutaan ylimääräiseen kokoukseen maanantaina 12 pnä helmikuuta 1912, klo ½7 ip, Raatihuoneella.

Huom. A. E. G:o vastauskirjelmä osakeyhtiön perustamista uutta sähkölaitosta varten koskevassa asiassa. 2074

Viipurin Kaupunginvaltuusmiesten

pöytäkirja 2 pltä helmik. 1912 julkiluetaan lauantaina 10 p:nä helmik. 1912 klo 5 ip. Raatihuoneella.

2075 **N. J. H. Jack.**

Viipurin Kauppaklubin

herrat jäsenet kutsutaan sääntöjen 12 § johdosta yleiseen kokoukseen klubilla lauvantaina 10 p. helmik. 1912 klo 1 2 8 ip.

a) esiintuodaan Johtokunnan vuosikertomus.

b) luetaan tilintarkastajien kertomus.

c) päätetään tilinvapauden myöntämisestä eroavalle Johtokunnalle.

d) muita mahdollisesti esille tulevia asioita.

Toimeksi saanut:

V.N.49. 1625 **Kirjuri.**

Kolikkoinmäen, Tiiliruukin ja Kangasrannan talonomistajia

pyydetään kokoontumaan Tiiliruukin Palokunnan talolle ensi sunnuntaina klo 2 ip. Kaikkien läsnäolo tarpeen. Työ.94. 2093

Laitilan Saha- ja Mylly-osakeyhtiön

vuosikokous pidetään Laitilan kylässä Matti Kostamon talossa 23 pnä helmikuuta 1912 klo 3 i. p. ja pyydetään osakkeenomistajia saapumaan kokoukseen.

Viip.162. 2099 **Johtokunta.**

Viip. Työ 1 k. 1 k. 30 mm.

Ajuriyhdistyksen

yleinen kokous sunnuntaina tk. 11 p. klo ½3 ip. V. P. K:n talolla. Huom.! Tärkeitä asioita, Maistraatin kirjelmä, hautausapurenkaan sääntöehdotus y. m. Saapukaa miehissä. 2017 **Puheenjohtaja.**

Viip. 2 k. 1 s. 40 mm.

Koiviston Höyrylaiva Osakeyhtiön

varsinainen yhtiökokous

pidetään tiistaina 20 p. helmik. 1912 klo 10 a. p. Koiv.ston kirkolla kauppias A. Mannosen talossa jossa keskusteellaan ja päätetään sääntöjen 16 ja 22 §:n määräämistä asioista. 1127 **Johtokunta.**

Ajurien ammattiyhdistyksen Hautaus- ja Hätäapukassan

vuosikokous pidetään tk. 18 p. klo 3 ip. Torkkelink. 26 V. P. K:n talolla jossa käsitellään sääntöjen 15 §:ssä määrätyistä asioista. Hallinto tuntia ennen.

Viip.164. 2100 **Puheenjohtaja.**

Ilmotuksia.

Viipurin Raittiusseuran

Arpajaisvoitot,

joita ei vieläkään ole peritty, pyydetään kahden viikon kuluessa, viimeistään 24/2 noutamaan raittiuskodista arpajaispuuhan lopullista päättämistä varten.

Maaseuduille ovat jo kaikki voitot arpojen myyjille lähetetyt. 2077

Karjalaiset

käyttäkää ainoastaan

Havin Pesu Saippuaa

Saippuat vanhastaan hyväksi tunnetut. Havin saippuatehdas on Suomen suurin ja vanhin saippuatehdas.

Huom.! Uusimmat koneet. 1684

Työ Viip. 1 s. 1 k. 50 mm.

Ilmoitus.

Koiviston kunnan ensimäiset toripäivät pidetään lauantaina tämän kuun 17 pnä Kirkonkylässä kunnantuvan edustalla ja tulee näitä pidettäväksi siitä päivästä edelleen joka toinen lauantai tahi pyhän silloin sattuessa edellisenä arkipäivänä, josta yleisölle täden ilmoitetaan. 2004

Tavarainhankintoja.

Halullisia hankkijoita pyydetään ennen tk. 12 p. jättämään Hotel Mellblomin ovenvartijalle tarjoumuksensa allanimitetyistä tavaroista

Noin 1000 m³ sepelikiveä
„ 800 „ karkeata soraa
„ 600 „ tavallista soraa.

Ylläolevat ovat hankittavat ennen toukokuun 1 päivää vapaasti määrättyihin paikkoihin Viipurissa. V.N.65. 2098

Huveja.

Viipurin Teatteri.

Operetti-Turné.

Apoll.-teatterin Oper.ttiseurue.

Lauantaina 10 p. helmik. klo 8 i. p.

„Huller om buller“

Ilveilyoperetti 3-näytöksessä.

Maanantaina 12 p. helmik. klo 8 ip.

„Miss Hook of Holland“

Hollantilainen operetti. 3-näytöksessä.

Lippuja myydään joka näytökseen perjantaina 2—4 ja lauvantaina 12—2 sekä 5:stä i. p. V.N.64. 2948

Viipurin Musiikin Ystävät.

17:s Kansankonsertti

Sunnuntaina 11 p. helmik. klo 4 ip.

Johtaja: Ilmari Weneskoski.

2089 Ovirahа 25 p.

Viipurin Luistinklubi.

Sunnuntaina 11 p. helmik. klo 12 a. p.

Hockey-kilpailu

Suomen mestaruudesta I. F. Kamraterna ja S. L. Urheilijat välillä.

Pääsymaksu: Tilaajilta, lapsilta —: 15 p.
„ aik. —: 25 p.
Ei tilaajilta laps. —: 25 p.
„ aik. —: 50 p.

Viip.68. 2107

H. N. S:n Miesvoimistelijat

toimeenpanevat

Ravansaarella Palokunnan talolla ens sunnuntaina t. k. 11 pnä.

Iltaman

Ohjelmasta mainittakoon m. m. Puhe, Voimistelua: sauvaliikkeitä, rekillä, nojapuilla ja saksalaisia vapaaliikkeitä.

Iltama alkaa klo 5 ip,

Pääsymaksu 50 p.

Työ.96. 2095 **Huvitoimikunta.**

Blinijauhoja

Suomen Kauppa Osakeyhtiö. 1868

Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö

SUOMI

SUOMI on vakuutettujen oma henkivakuutuslaitos. Koko voitto yksinomaan vakuutettujen hyväksi.

SUOMI on pohjoismaiden edullisin henkivakuutuslaitos. Suurin voitto-osuus. — Edullisimmat ehdot.

SUOMI on suurin pohjoismainen henkivakuutuslaitos. Vakuutettujen luku noin 110,000 henkilöä. Henkivakuutuskanta 340,000,000 mk.

SUOMI on vakavaraisin kotimainen henkivakuutuslaitos. Vakuutettujen noin 83 milj. mkaan nousevia säästöönpanoja turvaavat samankokoinen vakuutusrahasto ja noin 7 milj. mkan omat käteiset rahastot.

Turvatkaa omaisenne ja vanhuutenne päivät vakuuttamalla henkenne

KESKINÄISESSÄ HENKIVAKUUTUSYHTIÖSSÄ

SUOMESSA

1892

Viip.1 k. 1 s. 2 palst. 70 mm. kork.

Gold Mine

Vehnäjauhoja

halvalla

varastosta

Osakeyhtiö Fr. Richardt

2063

Hotelli RAUHA

Maunukatu 13

lähellä Rautatien asemaa

1969

suositt le siistiä huoneita ja hyvää ruokatarjoilua.

Matti Pietinen

Puunjalostustehdas :: Huonekalukauppa

VIIPURI

Konttori ja kauppa — Aleksanterinkatu 31, 2:nen kerros. Puh. 206 ja 1330.

Tehdas — Suokatu 9. Puh. 828.

Valmistetaan kaikenlaisia huonekaluja ja huoneiden sisustuksia sekä rakennuspuusepän teoksia.

Varastossa höylättyä ja höyläämätöntä kotimaista ja ulkomaista puutavaraa.

Luonnoksia ja hintatarjouksia laaditaan auliisti.

Viipurin Nuorsuomalaisten Naamiaiset

Raatihuoneella tänään lauantaina

Alkaa klo 8. Naamioidut tulevat sisään klo 9.

Lippuja ennakolta saatavana **Suomalaisesta kirjakaupasta** 2 markalla Raatihuoneella maksavat liput 3 mk. 2080

Salama-Teatteri

Premier-näytäntö

alkaa lauantaina 10 pv. helmik.

Todellinen kuuluisa murhenäyt. perhe-elämästä

Eksyneet sielut.

Maailman parhaimpia näytelmiä mitä maailmassa on näytelty. Milloin tämä näytelmä näytettiin oli aina täysi huone. Näytös näytetään 2 osassa ja 30 kuvaelmassa. Näytäntökauden suuremmoisin taidefilmi. Kirj. Shakespeare.

Ohjelmassa on vielä **3 oikein hauskaa numeroa.**

Lasten lippuja ei myydä.

Huoneusto on hyvin lämmitetty. 2097

Karj. Esik. V. P. K:n Näytelmäseura

näyttelee lauvantaina t. k. 10 p:nä

„Viimeinen ponnistus“

laulunsekainen näyt. neljässä näyt. Kirj. M. Kurikka.

Lippuja 1: —, 75 p. ja 50 p.

Alkaa klo 8 illalla. Työ.77. 1044

S. T. Y:n Voimist. „Veikot“

toimii

10 p. helmik. V. P. K. talolla

Huvi-iltaman

Ohjelma ilmoituslehdissä.

Alkaa klo 8 ip. Pääsy 1 mk. 2068

Juustilan Nuoriseseura

toimii

Iltaman

omalla talollaan sunnuntaina 11 päivänä helmikuuta, hauskalla ohjelmalla.

Alkaa klo 5 ip. Työ95. 2094

— Nuorsuomalaisen — Perustuslaillis-suomenmielisen — puolueen Puoluekanslia Helsingissä, Kasarmikadun 23:ssa, Päivöläässä, on avoinna arkipäivinä klo 11—3. Puhelin 54 29. — Puolueasiamiehen kotipuhelin 85 77.

Hotelli Andrea

I luokan seittoa ja lauluа klo ½9—12 ip.

Pöytien tilauksia puhelimilla 213 ja 675.

Koiwiston rata- ja satamakysymys.

Usein kuulee sanottavan, että se, joka woittaa aikaa, woittaa kaikki. Mutta wielä enemmän perää on siinä wäitteessä, että se, joka menettää oikean ajan, menettää kaikki. Tämä woidaan aiwan hywin sowelluttaa Karjalan kannakseen ja Rajakarjalaan nähden myöskin, mitä rautateihin tulee. Jos oikealla ajalla olisimme päässeet rakentamaan Koiwiston rataa, rataosaa Pietarin radan joltain Suomen puoliselta asemalta Kiwiniemen kautta Käkisalmeen ja sieltä Karjalan radalle sekä Rajakarjalan radan Sortawalan itäpuolelle, niin olisi se maamme ja kansamme yleisen edun kannalta katsoen mitä suurimmasta merkityksestä. Mutta nyt ei tule kysymykseenkään, että tämän puolen ratoja suunniteltaessa maamme yhteinen etu olisi määrääjänä, waan pyrkiwät ratojen suunnan ja ulottuwaisuuden määräämään meille aiwan wieraat, jopa wahingollisetkin näkökohdat. Ja waikkapa kansaneduskuntamme olisikin päättänyt jonkun radan rakentamisen, niin jää päätös kenties ainaiseksi wirumaan ministerineuwoston kätköihin, ellei tuo rata satu samalla tyydyttämään n. s. yleiswaltakunnallisia tarpeita. Tällainen kohtalo näyttää tulewan kansan eduskunnan päättämän Koiwiston radankin osalta, sillä sen rakentamiseen on nyttemmin kytketty waikuttawiksi määrääjiksi näkökohtia, joita ei meikäläiseltä kannalta ole tietenkään woitu panna kysymyksenalaiseksikaan päätöstä tämän radan rakentamisesta tehtäessä.

Kysymys radan rakentamisesta Wiipurista Koiwiston salmeen ei ole wanha mitä käytännöllisiin puuhiin radan aikaansaamiseksi tulee. Tosin on se jo pitemmän ajan kytenyt mielissä, mutta wasta wiime wuosikymmenen puoliwälissä alettiin ryhtyä tunnista toimiin. Yksityisestä aloitteesta tutkittiin tämä ratalinja niin koneellisesti kuin taloudellisestikin ja wasta kun uudistettu kansaneduskuntamme w. 1907 alotti niin toiworikkaalta ja lupaawalta näyttäwän tehtäwänsä, joutui tämän radan rakentaminen eduskunnan harkittawaksi. W. 1907 eduskunnalle jätettiin tukuttain rautatieanomuksia, mutta perin harwat niistä saiwat rautatiewaliokunnan kannatuksen. Näihin waliokunnan yksimielisen puoltolauseen saawuttaneitiin kuului myöskin edust. G. Arokallion, N. E. Huoposen y. m. anomus radan rakentamisesta Wiipurista Koiwistolle. Tämä hywin perusteltu anomus joutui rautatiewaliokunnassa perinpohjaiser. pohdinnan alaiseksi ja painosti waliokunta sen suurta merkitystä taloudellisella kannalta jatkona Karjalan radalle, joka Koiwistolla saisi oiwallisen ja käyttökelpoisen sataman, kun Wiipurin satama alkoi käydä yhä ahtaammaksi ja meille wieraalta taholta tekisttiin yhä uusia esteitä sen laajentamiselle. Yksimielisesti ehdottikin waliokunta, että normaaliraiteinen rata rakennettaisiin Wiipurista Koiwistolle ja että eduskunta tätä tarkotusta warten wuodeksi 1908 myöntäisi 500,000 markkaa.

Onnettomuudeksi ei tämä enemmän kuin muutkaan uudet radat tulleet lopullisesti päätetyksi, kun eduskunta katsoen waltiorahaston silloiseen tilaan, ei myöntänyt määrärahoja uusille radoille.

W. 1909 waltiopäiwillä tuli Koiwiston rata uudelleen anomustietä eduskunnan käsiteltäwäksi. Mutta nyt oli rautatiewaliokunnassa tuuli kääntynyt — waliokunta hylkäsi ehdotuksen. Tämä hylkäämä päätös ei kuitenkaan saawuttanut eduskunnassa kannatusta, waan päätti eduskunta pitkältä ajasta keskusteltuansa, että normaaliraiteinen rata rakennettaisiin Wiipurista Koiwistolle 4 milj. arwioiduilla kustannuksilla ja että sen rakentamiseen ryhdyttäisiin ensimäisenä sitäli kuin työwoimia wapautuu päätetyiltä yhdysradoilta ja että wiipymättä ryhdyttäisiin pakkolunastukseen riittäwän laajan kauppasatamaan aikaansaamiseksi Koiwistolle sekä että eduskunta ojottaisi mainitun sataman pakkolunastusta ja tutkimista warten tarpeellisen rahamäärän.

Eduskunta oli siis puolestansa päättänyt radan rakentamisen, mutta päätökseen oli kuten edellisestä näkyy, kytketty myöskin satamakysymys. Kieltämättä onkin tämä kysymys mitä tärkein radan wastaiseen käyttämiseen nähden. Kaikera kokemus oli myöskin osottanut, että myöhemmissä maanlunastuksissa rautateitä ja satamia warten waaditaan suhteettoman kalliita hintoja —johan siitä on esimerkki Koiwistoltakin — joten luonnollinen warowaisuus waati eduskunnan näin menettelemään. Myöskin myönsi eduskunta määrärahan päätettyjen rautateitten tutkimustöitä warten.

Koiwiston satama-olot otti tie- ja wesikulkulaitosten ylihallitus ensi tilassa tutkiaksensa. Toimitettiin oikein perinpohjainen tutkimus, jonka tuloksena oli, että Koiwiston satamarakennukset tulisiwat maksamaan — miljoonia. Näihin tosin sisältyi myöskin ehdotetun wapaasataman kustannukset, jollainen satama tuleekin maksamaan paljon ja joka olisi monestakin syystä erittäin toiwottawa, mutta jollaisen hankkimiseen aika ei nyt ole otollinen. Mutta waikkapa pakostakin on luowuttawa wapaasataman ajatuksesta, niin osotti kustannusarwio, että kauppasatamankin kustannukset nousewat niin korkealle, että se jo meikäläiseltä kannaltakin panee epäilemään, tokko waltiowarat sen sallisiwat. Tässä huomautettakoon kuitenkin, että nämä kustannukset woi jakaa usealle wuodelle, joten heti olisiwat waan suoritettawat maan ja weden pakkohuwutuskustannukset. Tämän suuren kustannusarwion ei siis pitäisi pelottaa satamankaan perustamiseen ryhtymästä, warsinkin kun täytyy pitää wain ajan kysymyksenä tämän sataman rakentaminen. Ja ellemme me hanki siinäkin kohden warmaa jalansijaa itsellemme, saattaa sen tehdä toinen ja tawalla, joka on ristiriidassa meidän harrastuksiemme kanssa.

Mitä taasen itse rataan tulee, olemme siitä useasti ajatuksemme lausuneet ja uudistamme nytkin, että tämä rata olisi Suomen kansan mitä pikemmin rakennettawa, ennenkuin wieras waikutus pääsee siitäkin ratkaisewasti määrittelemään.

Suomen Yhdys-Pankki.

Perustettu v. 1862. Omat varat noin Smk. 39,000,000: —.

Täydellinen pankkiliike.

Maksaa talletuksista 6 kuukauden irtisanomisella muuttuvalla korolla ja karttuvalla talletustilillä } 4 ½ %

Juoksevalla tilillä hyvitetään 2 ½ %.

Arvoesineitä vastaanotetaan säilytettäviksi ja tresoorilokeroita vuokrataan.

Kaksi rannikkolaisten oloja koskewaa anomusta.

Waikka koiwistolaiset harjottawat maanwiljelystäkin jo melkosessa määrässä, on kuitenkin useimpien pitäjän ranta-asukkaiden elättäwänä peltona meri. Jo ammoisista ajoista näet owat he uutterasti harjottaneet kalastusta sekä omilla rannikkoaluksillaan purjehtimista. Eipä senwuoksi olekaan ihme, että juuri koiwistolaiset owat ryhtyneet tekemään alotteita wiime aikoina näiden elinkeinojen edistämiseksi. Niinpä esim. merimieskoulu on saatu aikaan koiwistolaisten alkuunpanosta ja hommasta.

Koiwistolaisten alotteesta ja heidän johdollaan toimi muutama wuosi sitten rannikkopurjehduksen edistämiseksi asetettu komitea, jonka mietinnössä on osotettu, mitkä epäkohdat haittaawat enimmän rannikkopurjehdusta ja miten ne olisi poistettawa. Komitean toimesta käwi erityinen lähetystö maan hallituksen luona anomassa rannikkopurjehdusta suuresti rasittawien tawattoman kalliiden luotsausmaksujen poistamista.

Kun hallituksen toimista ei mitään kuulunut, tekiwät Wiipurin läänin läntisen waalipiirin nuorsuomalaiset edustajat wuoden 1910 warsinaisilla waltiopäiwillä anomuksen luotsausmaksujen poistamisesta Wenäjältä purjehtiwilta suomalaisilta rannikkoaluksilta. Tämän anomuksen omaksui eduskunta ja puolsi senaatti siltä waaditussa lausunnossa eduskunnan anomusta. Asia on kuitenkin ratkaisematta ja lewännee se, kuten monet muutkin kansamme elämän edistämistä tarkottawat eduskunnan päätökset ministerineuwoston wihreän weran alla.

Talwikalastuksella on warsin tärkeä merkitys Koiwiston rannikolla. Mutta warsin waaranalaista on tämä elinkeinon harjottaminen alituisesti sattuwien jäärepeämäin wuoksi. Tuon tuostakin joutuwat kalastajat tuuliajolle, ollen alituisessa hengenwaarassa sekä menettäen pyydyksensä.

Jäälautoille jääneiden kalastajien auttamiseksi on menestyksellä toiminut Seiwästön awustusseura. Sillä on useita pelastusasemia, joiden awulla on saatu, paitsi ihmishenkiä, pelastetuksi kymmenien tuhansien edestä pyydyksiä.

Wuoden 1911 waltiopäiwillä tekiwät Wiipurin läänin läntisen waalipiirin edustajat anomuksen 10,000 markan wuotuisen waltioawun myöntämisestä koko Suomenlahden itäisen rannikon kalastajain awustamiseksi. Tarkotus oli rakentaa 20 uutta pelastusasemaa. Tätä anomusta ei waltiowarain waliokunta ennättänyt käsitellä, mutta esitti eduskunnalle tulo- ja menoarwioon otettawaksi anotun rahaerän, mihin eduskunta suostuikin.

Jouduttaakseen asiaa, päätti Seiwästön awustusseura laajentaa toimintansa koko itärannikolle ja waltuutti opettaja Th. Saxlinin ja tehtailija Matti Pietisen senaatilta anomaan tätä 10,000 markan awustusta Seiwästön awustusseuralle. Anomus tehtiin wiime kesäkuussa. Anomus lähetettiin Wiipurin läänin kuwernöörille lausunnon antamista warten jo wiime kesänä. Kuitenkaan ei kuwernöörin lausunto wielä tämän kuun alkupuolella ollut senaattiin saapunut. Warmaankin poliitilliset tehtäwät kansan kuristamiseksi wiiwyttäwät hra kuwernööriä tästä pienestä työstä kansan hywäksi.

Eikö kalastajien äskeinen hätäkään liene herättänyt arwoisan wirkaherran huomiota.

— **Siltojen rakennukset.** Kuwernööri on wahwistanut Nuijamaan ja Wiipurin maalaiskunnan yhteisen kuntakokouksen lokakuun 23 päiwänä 1911 tekemän päätöksen, koskewa siltain rakentamista ja siitä johtuwain kustannusten suorittamista.

— **Dynamiitin kauppa.** Kauppias P. J. Reinikaiselle on myönnetty oikeus saada kaupasaan tilalla n:o 8 Niwijärwen kylässä Parikkalan pitäjää myydä dynamiittiä.

Wiipuri 10 p. Helmik.

Luotsilaitoksen wenäläistyttämishanke.

Maan höyrylaiwayhtiöt anowat senaattia ryhtymään toimiin hankkeen wastustamiseksi.

Suuri joukko maan höyrylaiwayhtiöitä on eilen senaattiin jättänyt kirjelmän, jossa pyydetään senaattia ryhtymään toimenpiteisiin luotsilaitoksen wenäläistyttämishankkeita wastaan.

Rajakarjalaisten lähetystö H. M. Keisarin luo.

Puuhan etunenässä on „Karjalan weljeskunta."

Laatokalle Salmista saapuneet wiestit tietäwät kertoa lisäyksenä tunnettuun rajakarjalaisten lähetystön matkaan H. M. Keisarin luo seuraawaa:

Puuhan on ottanut järjestääkseen „Karjalan weljeskunta" ja haalinut siihen osanottajat. Paitsi Hosainowia ja Mihail Röppöstä Salmista kuuluu nyttemmin lähetystöön liittyneen myöskin Sason Maksimow (Matsinen) Suojärwen kirkonkylästä. Lähetystön olisi pitänyt jo t. k. 4 pnä lähteä Pietariin, mutta syystä tai toisesta on matka lykkääntynyt. Nyt on lähetystön jäsenille kuitenkin ilmotettu, että heidän on saawuttawa Pietariin ensi maanantaina tai ainakin tiistaina. Lähetystölle tulleen sähkösanoman mukaan on heidän otettawa mukaansa „sarkapuku ja herraspuku". Kun mukana seuraa arkkimandriitti Kypriaano, niin matkan tarkotuksen kyllä arwaa. Edellisten lisäksi kuuluu lähetystöön wielä liittywän eräs kolmas henkilö Wenäjän puolelta, Porajärwen kirkonkylästä.

Lähetystön ottaa H. M. wastaan ensi torstaina.

Parannukset rannikkomeriliikkeeseen.

Helmikuun 8 pnä 1909 jättiwät Itä-Suomen rannikkokuntain asettaman komitean waltuutetut anomuksen senaattiin pyytäen ryhdyttäwäksi erinäisiin toimenpiteihin rannikkoliikkeen parantamiseksi. W. 1910 anoi eduskunta 21 pnä huhtik. 1903 annetun luotsiasetuksen 1 §:n 3 kohdan muuttamista niin kuuluwaksi, ettei se rasittaisi rannikkolaiwoja. Eduskunnan ja mainitun komitean anomuksen johdosta waati senaatti luotsi- ja tullihallitusten lausuntoa. Nämä molemmat ehdottiwat anomukset hylättäwiksi. Tämän wuoksi senaatti lausunnossaan eduskunnan anomuksen johdosta ei asettunut sitä suorastaan kannattamaan, waan pyysi lupaa komitean asettamiseksi asiaa lähemmin harkitsemaan. Saman komitean tehtäwäksi ehdotti senaatti annettawaksi Itä-Suomen rannikkokuntain komitean anomuksessa mainittujen asiain harkitsemisen.

Senaatin lausunto lähetettiin wiime wuoden tammikuussa Pietariin.

Kruununwouti Lagercrantzin erottaminen.

Nimismies Karppinen halukas senraajaksi.

Mikäli meille kerrotaan on äsken nimitetty Kiwennawan nimismies J. A. Karppinen ilmottautunut halukkaaksi ottamaan wastaan Rannan kihlakunnan ruununwoudin wiran sen entisen wiranhoitajan Brutus Lagercrantzin jälkeen Edelleen on meille kerrottu, että nykyinen ruununwouti Lagercrantz tulee saamaan hänen eroaan koskewan senaatin päätöksen maanantaina.

Kulkulaitosrahaston menosääntö w. 1913.

Senaatin korkeimpaan paikkaan lähettämä eduskuntaesitysehdotus.

Senaatti on päättänyt korkeimpaan paikkaan alistaa wahwistettawaksi laatimansa ehdotuksen eduskuntaesitykseksi kulkulaitosrahastosta w. 1913.

Kulkulaitosrahaston tulot:

Ehdotuksen mukaan on rahaston menoarwio seuraawa: säästö w:lta 1912 5,816,700 mk., waltionrautateiden kokonaistulot 54,900,000 mk., rautateiden osuus wäkijuoma- ja anniskeluyhtiöiden nettowoitosta 1 milj. 200,000 mk. samoin palowiinawoittowaroista 9,250,000 mk., korkoja 400,000 mk., moiterahoja ja satunnaisia tuloja 10,100 mk., yhteensä 71,576,800 mk.

Menoja:

Waltionrautateiden wakinainen menosääntö 40,183,000 mk., eläkkeet ja erinäiset määrärahat 817,000 mk., waltiolainojen kuoletuksia sekä niiden prowisjioneja ja kustannuksia 8 milj. 39,000 mk., Laamannin käräjäjywärahaston korot 154,160 mk., waltionrahaston korot 105,000 mk., oikaisuprosentti 500 mk., walmiiden ratojen uudisrakennustöihin, arwiomääräraha, 5,882,400 mk. liikkuwan kaluston lisäämiseen, arwiomääräraha 2 milj. 778,000 mk., Helsingin—Karjan radan rakennusten lopettamiseksi 50 tuh. mk., Sawonlinnan—Pieksämäen rautatierakennusta warten 7 milj. 500,000 mk., Pieksämäen—Jywäskylän rautatierakennusta warten 2 milj. mk., Hiitolan—Raasulin rautatierakennusta warten 1 milj. mk., rautatietutkimuksia warten 50,000 mk., Kaskisten kaupungin apuraha satamaraidetta, laituria y. m. warten 100,000 mk., ylijäämä 2,917,740 mk., yhteensä 71,576,800 mk

Uudisrakennukset walmeilla rautateillä.

Senaatin laatimassa esityksessä kulkulaitosrahastosta w. 1912 on kaikkiaan otettu 5,882,000 mk. walmiiden rautateiden uudisrakennuksia warten. Tämä määräraha jakaantuu m. m. seuraawasti: lisämääräraha Pietarin uutta tawara- ja ratapiha-asemaa warten 2,010,500 mk., määräraha Pietarin—Wiipurin rataosan raiteiden waihtamista warten raskaampiin ja wahwempiin 1,000,000 mk, määräraha uuden asematalon rakentamista warten Udelnaajn asemalle 181,100 mk., määräraha noin 517 neliöarschenin suuruisen maa-alueen lunastamista warten Schuwalowon aseman luona 19,000 mk., määräraha Lahdenpohjan siwuraiteen täydennystöitä warten 74,500 mk., määräraha Wiipurin—Tienhaaran, Wiipurin—Tammisuon ja Wiipurin—Säiniön rataosan warustamiseksi linjablokkilaitteilla sekä Wiipurin aseman warustamiseksi waihto- ja merkinantoturwallisuuslaitteilla 50,000 mk.

Syyte tuomareita Brunouta ja Gyllingiä wastaan.

Senaatti tuomitsee warotuksen.

Kuten muistettanee nostettiin syyte waratuomareita Brunouta ja Gyllingiä awstaan siitä että nämä käwellessään täkäläisellä raatihuoneen torilla oliwat jättäneet päänsä paljastamatta keisarihymniä soitettaessa.

Senaatin oikeusosasto on nyttemmin käsitellyt asiaa ja lienee päättänyt tuomia hroille Brunoulle ja Gyllingille warotuksen.

Kirjailijain ja taiteilijain omistusoikeus teoksiinsa.

Asia esitelty senaatissa.

Kuten ennen on kerrottu, on senaatissa ollut walmisteilla asetusehdotus, jonka tarkotuksena on saattaa hallinnollista tai yleiswaltakunnallista tietä Suomessa noudatettawaksi keisarikunnassa wiime wuonna julkaistu laki kirjailijain ja taiteilijain omistusoikeudesta teoksiinsa.

Asia esiteltiin torstaina senaatin molempain osastojen täysi-istunnossa ja lykättiin se waliokuntaan.

Hotelli Andrea

I luokan soittoa ja laulua klo ½9 12 ip.

Pöytien tilauksia puhelimilla 213 ja 675.

Uusia Suomea koskewia lakiehdotuksia tekeillä.

Ratkaistaan waltakunnanlainsäädäntöjärjestyksessä.

Eilispäiwän „Retshin" mukaan on Wenäjän ministerineuwosto, käsiteltyään korkeimmasta käskystä sen tarkastettawaksi jätettyä erityisen Suomen asioita käsittelewän konferenssin päiwäkirjaa, päättänyt tehdä esityksen, että sisäministeriössä saataisiin ryhtyä walmistamaan yleiswaltakunnallisessa laissa määrätyssä järjestyksessä toimitettawaa lakiehdotusta, joka koskee ulkomaalaisten ottamista Wenäjän alamaiseksi ja heidän wapauttamistaan Wenäjän alamaisuudesta ja että tämä lainsäädäntö ulotettaisiin koko Wenäjän waltakuntaan, Suomi siihen luettuna.

Tähän esitykseen on t. k. 5 p:nä korkeimmassa paikassa suostuttu.

Karewon komitea.

Kuluwan helmik. 5. on wahwistettu ministerineuwoston päiwäkirja jouluk. 28:nnelta w. 1911 erityisen Suomea koskewien lainsäädännöllisten toimenpiteiden ohjelmasuunnitelmaa laatiwan komissionin perustamisesta, jonka puheenjohtajana tulee toimimaan tod. waltioneuwos Korewo.

Tälle komissionille on wahwistetun päiwäkirjan mukaan seuraawa toimiwalta: a) ottaa töihinsä osalliseksi myöskin muita henkilöitä, jotka tuntewat Suomen suuriruhtinaskunnan oloja, hallitus- ja lainsäädäntöjärjestystä, b) neuwotella asiain johdosta wirastojen ylipäällikköjen ja Suomen kenraalikuwernöörin kanssa, c) jättää komissionin laatimat ehdotukset edelleen toimitettawiksi kaikkein korkeimmasti wahwistettuun erityiseen Suomen asiain konferenssiin.

Syyte prokuraattorinsihteeri Ugglaa wastaan.

Erotetaan wirasta 4 kuukaudeksi, menettäen siltä ajalta kaikki palkkaedut.

Kuten jo eilen mainitsimme käsitteli senaatti toissa päiwänä prokuraattorin ilmotusta prokuraattorin wiraston sihteerin, waratuomari Ugglan warmennuskiellosta. Mikäli kerrotaan lienee senaatti tuominnut Ugglan erotettawaksi wirastaan 4 kuukauden ajaksi ja menettämään siltä ajalta kaikki palkkaetunsa.

Hewosaseweiwollisuus.

Senaatin ehdotus hewosasewelwollisuutta koskewaksi asetukseksi on nyttemmin kenraalikuwernöörin lausunnon kanssa lähetetty kenraalikuwernöörin kansliasta Pietariin.

— **Luotsilaiwat.** Senaatti on myöntänyt 9,773 markan määrärahan luotsilaiwa Willmanstrandin korjaustöitä warten sekä 4,000 markan lisämäärärahan loistolaiwa Nya Gransgrundin korjaustöitä warten.

— **Sippolan puutarha- ja talouskoulun johtajattarelle,** ewerstin rouwa Alma Forstenille on senaatti myöntänyt 800 mk. suuruisen awustuksen uuden sillan rakentamiseksi tulwan wieneen tilalle Summan joen ylitse Reitkallin pysäkille johtawalle tielle.

— **Keisarillinen kiitos.** Ministeriwaltiosihteerin, wapaaherra A. Langhoffin alamaisessa esittelyssään 12 p:nä tammikuuta jätettyä Hänen Majesteetilleen wenäjänkielisen kappaleen wiimeksi ilmestynyttä Tilastollista wuosikirjaa on Hänen Majesteettinsa suwainnut wastaanottaa mainitun julkaisun sekä käskenyt lausua kiitoksensa siitä Tilastollisen päätoimiston tirehtöörille, senaattori Aug. Hjeltille.

Wenäjän kielen taidon tiedustelut.

Kysytään ritarimerkkejäkin!

Eilen saapui täkäläisien oppikoulujen opettajille kouluhallitukselta tuo tunnettu, muutamille muille wirastoille jo ennen lähetetty tiedustelu wenäjänkielen taidosta. Jokaisen opettajan tulee sen mukaan tehdä selkoa, osaako hän jo missä määrin wenäjänkieltä tai eikö osaa sitä ensinkään.

Mutta kouluhallitus ei tyydy yksin noihin neljään kielisarakkeeseen, waan kysyy samalla, milloin asianomainen opettaja on wirkaansa astunut ja mitä ritarimerkkiä hän on saanut. Nämä wiimeksi mainitut tiedot olisi ollut helppo poimia — waltiokalenterista.

— **Kouluylihallituksen ylitirehtöörin apulaisen wirka.** Kouluylihallitus on senaatille yksimielisesti päättänyt ehdottaa, että ylitarkastaja tohtori A. H. Wirkkunen määrättäisiin kouluylihallituksen ylitirehtöörin apulaiseksi.

— **Waltionrautatiet.** Kausalan aseman asemapäällikönwirkaa owat hakeneet asemapäälliköt C. E. Swedlin, T. Aminoff ja K. W. Raitanen, ensimäiset kirjurit E. A. S. Enckell, J. E. L. Tulander ja J. F. Hellgrén sekä eräs henkilö, joka ei halua tulla mainituksi.

Ojajärwen aseman asemapäällikönwirkaa owat hakeneet asemapäälliköt C. E. Swedlin, K. W. Streng, A. Aminoff, K. W. Raitanen, J. K. Simelius ja J. H. Turppa, ensimäiset kirjurit E. A. S. Enckell, L. L. Laes, J. F. Hellgren ja Y. F. Kalerwo sekä eräs henkilö, joka ei halua tulla mainituksi.

Toinen linjakirjuri J. H. Palo sekä toiset kirjurit O. O. Kosonen, A. F. Witman, O. W. Blom ja M. A. Nousiainen owat rautatiehallituksen päätirehtöörille walittaneet ensimäisen piirin piirihallituksen päätöksestä, jolla toinen kirjuri K. W. Linko otettiin ensimäiseksi linjakirjuriksi ensimäiseen piiriin.

Toinen linjakirjuri J. H. Palo sekä toiset kirjurit O. O. Kosonen, O. W. Blom ja M. A. Nousiainen owat walittaneet piirihallituksen päätöksestä, jolla toinen kirjuri A. E. Lempiäinen otettiin ensimäiseksi kirjuriksi liikennetirehtöörinapulaisen konttoriin Pietarissa.

Toinen kirjuri E. O. Montell on walittanut piirihallituksen päätöksestä, jolla ensimäinen piletinmyyjä A. E. Lindholm otettiin ensimäiseksi kirjuriksi Pietarin asemalle.

— **Kansakoulujen rakennuslainat.** Kuwernööri on wahwistanut Miehikkälän kunnan kuntakokouksen wiime joulukuun 9 päiwänä tekemän päätöksen, jolla kunta päätti ottaa 20,000 markan suuruisen kuoletuslainan kymmentäwuotta pitemmäksi takaisinmaksuajaksi Lapjärwen piirin kansakoulutalon rakentamista warten.

— **Elinkeino-oikeudet.** Wenäjän alamaiselle Spriz Tihkelneckille on myönnetty oikeus saada Wiipurin kaupungissa harjottaa pianokauppaa ja korjausliiketta, leski Jewdokia Wahtominille on myönnetty oikeus saada samassa kaupungissa harjottaa lihakauppaa sekä Andrei Kursanoffille oikeus niin ikään mainitussa kaupungissa harjottaa kuorma-ajurin ammattia ja August Swedrisille oikeus saada Wiipurin kaupungissa harjottaa kauppaliikettä.

— **Siirtolaiset.** Wastakuluneen tammikuun aikana annettiin passeja täkäläisestä lääninkansliasta 64 siirtolaiselle, joista 30 oli 19—38 ikäistä miestä 22 naista 10 poikaa ja 2 tyttöä.

— **Osuuskunnat.** Kuolemajärwen kunnassa perustetun „Kuolemajärwen Seiwästön osuuskassa"-nimisen osuuskunnan sääntöehdotuksen on kuwernööri wahwistanut sekä alistanut sen keis. senaatin tutkittawaksi.

— **Palkkionkorotukset.** Läänin kielenkääntäjä, majuri G. Frankenhaeuser on anonut, että hänelle kuluwan wuoden alusta myönnettäisiin 1,000 markan mieskohtainen palkkion lisäys.

Samoin owat lääninhallituksen puhtaaksikirjottajat anoneet, että heille paikkakunnalla wallitsewan kalliin ajan takia myönnettäisiin 300 markan palkkionlisäys kullekin. Kuwernööri on anomuksia puoltanut ja lähettänyt anomukset senaattiin.

— **Perkjärwen poliisikunnan järjestäminen.** Täkäläinen kuwernöörinwirasto on lähettänyt senaattiin ehdotuksen, jonka mukaan Perkjärwen kylään olisi perustettawa yksi apulaisnimismiehen wirka 400 mkan kuukausipalkalla, laskettuna 1 p:stä helmikuuta, sekä, laskettuna 1 p:stä toukokuuta, yksi poliisikomisariuksen toimi 300 mkan kuukausipalkalla, yksi ylikonstaapelin toimi ja kolme poliisikonstaapelin tointa kukin jälkimäinen 100 mkan kuukausipalkalla.

Pohjoismaiden Osakepankki

Kauppaa ja Teollisuutta varten.

Omat varat Smk. 27 milj. Täydellinen pankkiliike.

Korkoa suoritetaan:

Talletuksille muuttuvalla korolla, säästötilillä ja kodinsäästökassatilillä } 4 ½ %

Juoksevalle tilille sijoitetuille varoille 2 ½ %

Matkakreditivejä myönnetään ja rembursseja avataan. Tresorilokeroita vuokrataan ja arvoesineitä säilytetään. 1998

— **Kansakoulujen paikat.** Talollinen Antti Hämäläinen on walittanut Sortawalan maalaiskunnan kuntakokouksen wiime joulukuun 30 p:nä tekemästä päätöksestä, koskewa sanotun pitäjän Honkakylän—Heinjoen kansakoulupiirin talon paikkaa.

Lehtemme tämän päiwän numero

ilmestyy erikoisena 16-siwuisena Koiwiston numerona,

Wenäjän waltakunnanpankin haaraosasto Wiipuriin.

Asia wielä epäwarma.

Sanomalehdissä olleiden tietojen johdosta, että olisi aikomus awata Wenäjän waltakunnanpankin haaraosasto Wiipuriin, on Hbl:n Pietarin kirjeenwaihtaja saanut tietoonsa seuraawaa:

Tähän saakka ei ole mitään warmoja mielipiteitä lausuttu keisarikunnan asiaaharrastawien piirien taholta.

Miehestä mieheen on tosin tuosta suunnitelmasta kerrottu, waan ei warmassa muodossa, mutta kokonaan yksityistä luonnetta olewana asiana. Ei mihinkään wiralliseen tai warmaan toimenpiteeseen ole ryhdytty tuuman toteuttamiseksi. Sentähden on tätä nykyä mahdotonta sanoa tässä asiassa sitä taikka tätä. Sanomalehdissä olleet tiedot, että aikeen toteuttamiseksi olisi erityinen komitea asetettu mietinnön laatimista warten, owat sentähden kokonaan perättämät.

Kauppasuhteet Wenäjän kanssa.

Helmikuun 21 p:nä kokoontuu Wenäjän wientikamarin Suomen kauppaa warten asetettu toimikunta. Kokouksen ohjelmassa on:

walmistelewa keskustelu wiikon näyttelyn järjestämisestä, mikä näyttely on aiottu toimeenpantawaksi ensi kesänä;

keskustelu niistä toimenpiteistä, jotka owat tarpeellisia tawarankuletuksen helpottamiseksi Nikolainrautatie-asemalta Suomen tawara-asemalle Pietarissa.

ilmotus sen kiertokyselyn tuloksesta, mitä toimeenpannaan wenäläissuomalaista kauppasuhteista.

Talwilaiwaliikenne Ruotsiin, Tanskaan ja Saksaan wapaa.

Jäänesteet poistettu.

Tukholmasta, helmik. 9 pnä. Wäylää Tukholmaan pidetään auki wahwoilla höyrylaiwoilla. Sanhamnin edustalla on ajojäitä, mutta kauwempana on meri jäistä wapaa. Ainoastaan pienempiä häiriöitä on sattunut Suomen höyrylaiwaosakeyhtiön ja Bore yhtiön liikenteessä.

Malmöstä, helmik. 9 pnä. Jäänmurtaja Bore on tänään murtanut jään ja tällöin wapauttanut 3 ruotsalaista höyrylaiwaa, jotka wiikon päiwät owat olleet jäissä kiinni ja ajautuneet niiden mukana Tanskan puolelle. Liikenne Malmön, Kööpenhaminan, Helsingborgin ja Helsingörin wälillä sujuu suuremmitta waikeuksitta. Kielin kanawa pidetään eilisestä lähtien auki.

Wiipurin wäkijuomainmyynti O. Y.

on nyttemmin saanut walmiiksi ensimäisen kirjainpäätöksensä.

Kuten tunnettua alotti yhtiö toimintansa 1 pnä kesäkuuta wiime wuonna, jotenka kirjainpäätös käsittää wain seitsemän kuukautta.

Käsilläolewan kirjainpäätöksen mukaan tekee yhtiön puhdas woitto kysseessäolewana aikana 285,118 mkaa 47 penniä. Kun woimassaolewan asetuksen mukaan kulkulaisosrahastoon lankeaa ²/₅ puhtaasta tulosta myödystä wäkijuomamäärästä ja wararahastoon 10 prof., nousee sanotun rahaston osa tämän mukaan noin 70,000 mkaan, samalla kuin noin 215,000 mkaa lankeaa Wiipurin kaupungille käytettäwäksi tawalla, jonka woimassaolewat asetukset lähemmin säätäwät.

Yhtiön asema käy muuten ilmi seuraawista numeroista: tuloja 1 milj. 111,130:56, osakepääoma 25,000:— wararahasto edelliseltä wuodelta wuodelta 2,259:62 sekä welkoja 801,682:47.

Tämän yhteydessä mainittakoon että anniskelu- ja wähittäismyyntiyhtiön woitto kuluneelta wuodelta sen 5:ltä ensimäiseltä kuukaudelta nousee kulkulaitosrahastoon menewine osineen noin 40,000 mkaan.

Näin ollen jää kaupunkille käytettäwäksi kuluneella wuodella noin yli ¼ miljoonan mkan wäkijuomawaroja.

Kalastus ja jääsuhteet Suomenlahdella.

Saalis huonoa.

Pitkäpaadelta ilmoitettiin meille eilen:

Jääsuhteet owat siksi korjaantuneet, että kalastajat owat tämän wiikon alkupäiwinä woineet lähteä puhineen merelle talwikalastuspaikalle. Saalis on ollut huononpuoleista. Kalojen hinnat, jotka wielä wiime wiikolla oliwat hywät, owat laskeutuneet. Hailituhannelta maksawat kalakauppiaat nyt noin 5—6 mk. 50 p.

Jää on muuten täynnä murtoja, joten kalastajien on waikea putkineen jäällä liikkua.

Nuotan wetoa yritetty Pihkajaluodon luona, mutta saalis on ollut perin huonoa.

Koiwistolta saimme eilen seuraawat tiedot:

Wiime päiwinä owat kaikki Koiwiston kalastajat menneet talwikalastuspaikalleen Narwin seuduille ja laittawat parhaillaan nuotta-apajoita kuntoon, jää on siksi karkeaa, ettei montakaan apajaa woi jäälle laittaa Werkkokalastus on ollut huononpuoleista ja hinnatkin laskeutuneet.

Jää on 6—7 tuuman paksuista.

Terijoen kalastajilla on ollut erittäin huono onni wiime päiwinä. Saalis on ollut 5—10 hailia kalastajaa kohti.

Jukkolan kalastajat owat sen sijaan saaneet kaloja hywänpuoleisesti.

Wesikauhua Uudellakirkolla.

Wiime wiikolla ilmestyi Uudenkirkon asemalle tuntematon, kaikesta päättäen wesikauhuinen koira, joka sai asemalla purruksi muutamia muita koiria. Kun epäiltiin koiraa wesikauhuiseksi, tapettiin se samoin kuin sen puremat toiset koirat.

Paikkakunnan eläinlääkäri lähetti koiran pään Helsinkiin tutkittawaksi ja siellä kuulun todettu, että koira on sairastanut wesikauhua.

Walistustoiminta.

Seurat ja yhdistykset.

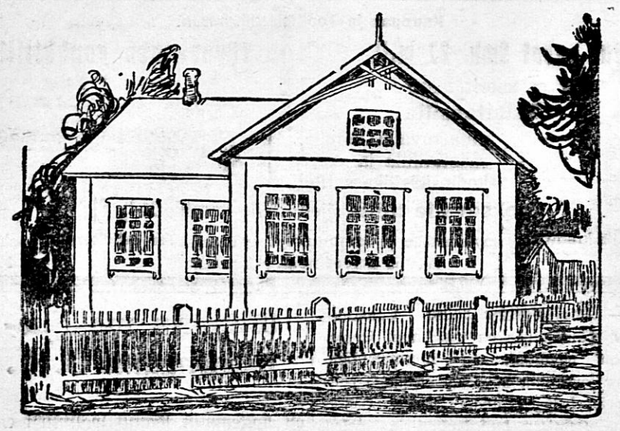

Kirkonkylän Nuorisoseuran talo.

Koulujen ulkopuolella tapahtuvasta walistustyöstä puhuttaessa on mainittawa edistysseurat ja yhdistykset sekä kirjastot. Nuorisoseuroja on pitäjässä nykyään yhdeksän, siis jokaisessa mantereella olewassa kylässä. Saarissa on myöskin aikoinaan ollut nuorisoseura Eistilässä, mutta se ei ole ottanut siellä eläkseen. Saarissa ei ole yritetty perustaa juuri minkäänlaista edistysseuraa, joten ne owat tässä suhteessa suuresti jälellä mantereesta.

Wanhin nuorisoseura Koiwistolla on Kirkonkylän nuorisoseura. Se on perustettu 20 pnä elok. 1892. Seuran ensimäisenä puheenjohtajana oli opett. K. K. Talwinen ja johtok. jäseninä kaupanhoitaja J. Kuittu, tallirahtimestari K. Peippo, opett. K. Enberg, neiti Lindqwist, Oskar Lindqwist ja neiti M. Kuittu.

Seuran toiminta on ollut koko ajan ylipäänsä wirkeätä. Laulukunta on seuralla ollut koko ajan. Usein on ollut wakituisesti palkattu laulunjohtaja. Wuonna 1900 kesällä pani seura toimeen laulujuhlan Uudenkirkon kansanopiston hywäksi. Juhla onnistui erittäin hywin, osanottajia oli runsaasti ja tulokseenkin hywät. Samana kesänä 22 pnä heinäk. pystytti seura omilla waroillaan muistomerkin Mikael Agricolan kuolinpaikalle Kuolemajärwen Kyrönniemen kylään. Oma talo walmistui seuralle wuonna 1903 ja wihittiin se tehtäwäänsä 30 pnä elokuuta. Talo on nyt jokseenkin welaton ja kalustoa on seuralla runsaasti.

Seuran toiminnalle on ollut suureksi hyödyksi se, että seura on aina saanut wanhempien ja kokeneempien henkilöiden apua osakseen. Seuran perustajista owat wieläkin mukana useat ahkerimpina toimihenkilöinä. Sellaisia owat etenkin Peipon, Kuittun, Piirosen, Lindqwistin ynnä muutamien muiden perheiden jäsenet.

Mahlahden nuorisoseura on toinen järjestyksessä itäänsä puolesta. Se on perustettu 1 pnä maalisk. 1896, kokouksessa, jossa puhetta johti waltiopäiwämies Wilho Penttilä-wainaja ja kirjurina toimi neiti Elin Pethman, nyk. rouwa Kurki. Ensimäiseksi esimieheksi walittiin W. Penttilä ja johtok. jäseniksi Liena Ukko, Werner Römpötti, Karoliina Hännінen, Sandra Ryssy, opettaja Kalle Enberg ja Elin Pethman. Ensimäinen iltama pidettiin 25 pnä maalisk. Römpötillä. Seuraawana wuonna walittiin kapteeni Hiob Römpötti seuran esimieheksi. Laulunjohtaja hankittiin yhteisesti Kirkonkylän nuorisoseuran kanssa wuonna 1899. Wuonna 1900 perustettiin soittokunta, jonka ensimäisenä johtajana toimi opett. H. Mäkinen.

Sortowuosien aikana seuraa ahdistettiin osin poliisin puolelta. Iltamia ei annettu pitää. Eipä annettu muidenkaan kylien seurain pitää iltamia Mahlahdessa. W. 1902 perustettiin seuran keskuudessa urheilujaosto, mikä, samoin kuin laulu- ja soittokuntakin kuolimat opettaja Mäkisen muutettua paikkakunnalta wuonna 1906. Oma talo saatiin seuralle kyläläisten yhteisillä ponnistuksilla wuonna 1908. Soittokunta on taas herätetty henkiin, mutta lauluseuraa ei oel johtajan puutteessa saatu syntymään.

Mahlahden nuorisoseura on ollut wilkkaimpia seuroja kunnassa ja on se olemassaolonsa aikana paljon waikuttanut. Se on m. m. awustanut kylässä olewaa lainakirjastoa huomattawassa määrässä. Ahkerimpia seuran awustajia owat koko seuran ajan olleet Penttilän perheen wanhemmat ja nuoremmat jäsenet, sekä etenkin on wäsymättömänä kapteeni Hiob Römpötti mainittawa.

Härkälän nuorisoseura „Yritys" on ollut toiminnassa wuodesta 1902. Nuorison rientojen innokas johtaja opettaja Aapo Luukkonen teki kauppias L. Wirkin kanssa „yrityksen" asian alusta, ja ollen itse täynnä toimintaintoa sytyttiwät he piiriinsä kuuluwassa walistustaharrastawassa nuorisossa halun käydä nuorisoseurassa yhteispoimin itseänsä kehittämään. Jäsenluku on mainituissa seurassa ollut jokseenkin runsas, waihdellen 40—60 wälillä. Lauluseura taaskin, warsinkin seuran ensimäisinä toimintawuosina, on kiitettäwällä ahkeruudella ja hywällä menestyksellä säweliään soinnutellut. Ompeluseurakin on toiminut aina arpajaisten edellä walmistellen sieworsia arpajaiswoittoja. Arpajaisia on toimeenpantu seuran toiminta-ajalla kolmet. Wiime wuonna anottiin myöskin arpajaislupaa, mutta walistuswihamielisen hallitussuunnan edustajat owat „Yrityksiltä" niinkuin monelta muultakin seuralta warojen kokoamisen walistustarkotuksiin kieltäneet. Alkeran toiminnan kautta on kuitenkin saatu waroja karttumaan, niin että nykyisin on seuralla rahawaroja hywä joukko kolmattatuhatta markkaa ja noin 150 markan arwoinen kalusto. Omaa taloa ei seura ole wielä warojen wähyyden takia uskaltanut käydä rakentamaan, waan on koditonna kuljeskellut, pitäen mierontiellä matkustaessaan lewähdysasemanaan Härkälän kansakoulua.

Monta kowaa on „Yritys" saanut kokea warsinkin oman kodin puutteessa. Useasti on tahtonut kyläläinen tältäkin mierolaiselta owensa sulkea, mutta eteenpäin se on päässyt ja kärsimyksissä karaistunut. Tarmoa, elinwoimaisuutta se nykyisessäkin toiminnassaan on osottanut ja „toiwo walon woittohon" näinäkin synkkinä aikoina on sen jäsenistössä se woima, joka takaa Härkälän „Yritykselle" kauniin tulewaisuuden.

Watnuorin nuorisoseura on perustettu w. 1906. Huolimatta pienestä jäsenluwustaan, joka on waihdellut 20—40, on seura toiminut jokseenkin ripeästi. Lauluseura on sekä seka- että naiskuorolaulujansa harjotellut opettaja M. Kuotkasen johdolla, joskus aiwan erinomaisellakin ahkeruudella. Innostus nuorisoseuraaatteen ajamiseen on Watnuorin syrjäseudussa päässyt kuitenkin peräti harwoissa heräämään. Harwojen hartioille on työn rasitus yhteistoiminnassa jälytetty. Tämän painostusta on saanut tuntea warsinkin Watnuorin nuorison keskuudesta henkisten rientojen johtoasemaan kohonnut talollisen poika Antton Anttila, joka säästämättä waiwojaan on uhrannut sekä työtä että aikaa toweriensa auttamiseksi piintyneiden tottumusten kiroufesta. Omaa taloa ei seuralla ole. Toiminta on tapahtunut kansakoululla.

Lukuisilla iltamilla ja kerran toimeenpanemillaan arpajaisilla on mainittu seura koonnut jonkun werran omaisuutta, jonka kokonaisarwo nykyisin on noin 700 markkaa. Suuremmaksi on kuitenkin arwattawa se woitto, minkä seura on toiminnallaan saawuttanut ennakkoluuloisen wanhemman wäestön suhteen, joka on useiden wuosien aikana karsain silmin katsellut nuorisoseuran toimintaa pitäen sitä nuorisoa harhaan johtawana willityksenä. Nykyisin on wanhempikin wäestö siinä suhteessa muuttanut mielipidettään, ja toiwottawasti nousewa nuorisopolwi sankemmin parwin yhteen liittyneenä ymmärtää käydä itsekaswatukseen muorten tunnetulla tarmolla ja lannistumattomalla rohkeudella.

Rautaselle on nuorisoseura toiminut lokak. 20 p:stä 1910. Jäsenluku on sielläkin ollut kowin pieni, ainoastaan 25, niistäkin noin puolet toimiwia henkilöitä. Nuorisoseuratoiminnan alkuunpani opett. K. Owanten, joka myöskin on ollut seuran puheenjohtajana koko seuran toimintakauden ajan. Lyhyellä toiminta-ajallaan on seura kuitenkin ehtinyt jo wiettää 10 iltamaa ja yhdet arpajaiset, joiden toimenpiteittensä kautta on seura koonnut waroja noin 400 markan seuduille. Toiminnan alusta päättäen saattaa odottaa Rautasen nuorisoseuran työstä kauniita hedelmiä.

Kiiskilän nuorisoseura on ollut toiminnassa toista wuotta. Jäseninä on ollut suurimmaksi osaksi naisia. Johtawana henkilönä ja nuorisoseura-asiaan täydestä sydämestään kiintyneenä on neiti Maria Hämäläinen saanut Kiiskilän nuorisossa wirittäneeksi palawan halun kirjallisuuden kautta itsensä kehittämiseen, jota m. m. lukurenkaan toiminta on siellä osottanut. Laulutaitoiset Kiiskilän tyttäret owat myöskin, pääasiassa opettaja P. Kunmolan johdolla, kuorossa ahkerasti laulelleet.

Humaljoen nuorisoseura on perustettu w. 1907. Sen perustajina oliwat opettajatar Anni Moilanen ja opettaja Kaapro Moilanen, jotka siihen aikaan oliwat Humaljoella opettajina. Seura on työskennellyt waikeanpuoleisissa oloissa sen tähden, että toimiwia jäseniä on wähänpuoleisesti. Nuoriso on kuitenkin omin woimin koettanut pyrkiä eteenpäin. Alkuaikoina oli seuralla oma laulukunta, mutta wiime wuosina ei ole sellaista ollut laulunjohtajan puutteessa. Kylä on suurin pitäjässä ja nuorisoa on paljon. Sen toiminta kaipaisi wälttämättömästi wanhempien ja kehittyneempien apua ja ohjausta. Useimmissa toisissa kylissä owat paikkakunnan opettajat nuorisoseuratyössä ahkerasti mukana. Humaljoen kolmella nuorella opettajalla ei walitettawasti ole ollut sanottawasti aikaa nuorisoseuratyöhön.

Koskelan nuorisoseura on ollut wasta toimessa toista wuotta. Tähän asti se on kuitenkin toiminut koko ahkerasti ja ehkäpä samaa uutterutta tulee edelleenkin jatkumaan.

Mannolan nuorisoseura on toiminut w:sta 1909. Sitä ennen seura toimi jo useita wuosia lauluseuran nimellä pääasiallisesti samaan tapaan kuin nuorisoseurakin. Nuorisoseura on koko aikansa toiminut jokseenkin ahkerasti paikkakunnalla. Seuralla on oma laulukunta. Lukurengas on wiime wuoden aikana ollut myöskin seuran keskuudessa.

Seuralla on oman talon rakennuspuuhat wireillä.

Koiwiston nuorisoseurat owat wiime wuotenakin olleet kaikki toiminnassa. Ja ylipäänsä on nuorisoseuratyö wiime wuosina ollut wilkkaanpuolista. Nuorisoseurat owat yhtyneet yhdeksi nuorisoseurapiiriksi ja on piiritoimikunta jo kahden wuoden aikana järjestänyt yhteisiä juhlia y. m. toimintaa. Nuorisoseuratyölle on Koiwistolla ollut suuri etu siinä, että useimmat opettajat y. m. kehittyneemmät henkilöt ottawat nuorisoseuratyöhön ahkerasti osaa.

* * *

Raittiusseuroja on pitäjässä myöskin muutamia. Mutta wiime wuosien aikana on niiden toiminta ollut melkein kokonaan lamassa, mikä on johtunut siitä, että nuorisoseuroja on olemassa melkein joka kyläsä ja työwoimat owat keskittyneet niihin.

Muista seuroista on mainittawa Nuorsuomalainen yhdistys, joka on toiminut w:sta 1906. Sen toimintapaikka on pääasiallisesti Kirkonkylä, mutta jäseniä siihen kuuluu ympäri pitäjää. Yhdistyksen hommaajina oliwat kauppiaat A. Mannonen, J. Piironen, tohtori T. Rytkölä, kapteeni H. Römpötti, opett. K. Moilanen, maanwilj. J. Peltonen y. m.

Työwäen yhdistyksiä on Kirkonkyläsä, Römpötillä, Humaljoella ja Keskisaaressa. Oma talo on Kirkonkylän työwäenyhdistyksellä. Enimmän toimiwa on Kirkonkyläsä olewa yhdistys.

2

Lainakirjastot.

Kirjastoja on Koiwistolla lukuunsa nähden tyllä paljon, mutta siitä huolimatta owat kirjasto-olot pitäjässä wielä huononpuoleisella kannalla. Niihin ei ole wielä kiinnitetty läheskään sitä huomiota, mitä kuuluisin, onpa ikäänkuin ei olisi huomattukaan koko ajan tärkeyttä.

Wanhin ja suurin kirjasto on Kirkonkylän kirjasto Jo 1873 oli kirkkoherra Beckwall lahjottanut kirjaston perustamiseksi 36 kirjaa. Mutta wasta 1881 alettiin lainausliikettä harjottaa ja kirjastoa warsinaisesti kartuttaa. Nykyään on kirjastossa noin 600 nidosta. Lainausten luku oli w. 1905 1165, w. 1908 1013, w. 1910 1024 ja w. 1911 904

Kirjasto on saanut säännöllisemmin kannatusta pääasiallisesti saman kylän kansakoulun käyttöwaroista. Että kirjasto on sellaisessakin kunnossa, on suureksi osaksi opett. Talwiswainajan ansio. Hän hoiti kirjastoa ja hankki siihen waroja tawalla tai toisella.

Sen jälkeen owat wankimmat kirjastot Mahlahdessa, Härkölässä, Eistiläsä ja Humaljoella. Nämä kirjastot owat perustetut samoihin aikoihin kuin kansakoulutkin mainituille paikoille. Näistä kirjastoista on suurin Mahlahden kirjasto. Se on saanut waroja paitsi kansakoulun käyttöwaroista, myöskin nuorisoseuralta. Pienin ja huonoin näistä wanhemmista kirjastoista on Humaljoen kirjasto.

Sittemmin on kirjastoja perustettu jokaiseen koulupiiriin, niin että kunnassa nykyään on 15 piirikirjastoa. Wiimeksi perustetut kirjastot owat wielä kaikki perin pieniä. Kirjastot on joka kyläsä sijotettu kansakouluille ja niiden hoitajina on kunkin koulun opettajat.

Piirikirjastojen asema kunnassa on perin huono sen kautta, että kunta ei ole wielä ryhtynyt kirjastoja säännöllisesti awustamaan. Wiinaweorahoista on tyllä jaettu 50—100 markan suuruisia eriä eri kirjastoille. Mutta nämä awustukset owat olleet aiwan satunnaisia ja liian pieniä. Ilmeisen tarpeen mukaan ja kuului sen tehtäwiin koulujen rakentaminen ja korjaaminen, kalustaminen, kaluston uusiminen, tontti- ja puutarhamaita koskewat asiat, opetuswälineiden hankkiminen, kansakoulujen tilien tarkastus, waltioapujen hakeminen ja ylipäänsä kaikki taloudellista puolta koskewat asiat. Sen tehtäwänä oli huolehtia myöskin koulun kaswattawasta puolesta, huolehtia että wanhemmat lähettäisiwät lapsiaan koulun j. n. e. Esimiehelle maksettiin pieni palkkio matkoista ja kokouspäiwistä, muut jäsenet oliwat palkattomia. Pienemmistä korjauksista, kaluston ja opetuswälineiden hankinnasta päätti kouluneuwosto itse, mutta suuremmat asiat esitettiin kuntakokouksille, joka sitti jätti kunnan päätösten toimeenpanon kouluneuwoston tehtäwäksi.

Toimittuaan kolmisen wuotta lakkautettiin kouluneuwosto. Mutta aikanaan se ennätti työskennellä koulunasioiden hywäksi huomattawassa määrässä.

Wuonna 1906 päätettiin kuntakokouksessa ryhtyä puuhaamaan merimieskoulua kuntaan. Se saatiinkin ja alotti se toimintansa marraskuussa wuonna 1907.

Sortowuosien ajoilta olisi montakin asiaa kerrottawa. Poliisiwallan taholta häirittiin silloin kunnallista itsehallintoa monella tawalla. Menipä eräs nimismies niin pitkälle, että esim. omin luwin kirjotti kuntakokouksen pöytäkirjan lappuun pöytäkirjan tarkastajain lausunnon perään: „Koska kauppias W. P. on tunnettu paikkakunnalla passiiwisen wastarinnan mieheksi ja jyrkäksi wastustajaksi, niin en katso häntä sopiwaksi tyytymyksessä olemaan toimeen." Kyytymyksessä oli mainitun henkilön walitseminen Merimieshuoneen johtokuntaan. Mainittu pöytäkirjan ote meni kuwernööriin ja wallesmanni piti puolensa. Monia muitakin tapauksia woisi kertoa, mutta kun sellaisia sattui melkein kaikissa muissakin kunnissa, niin jääköt tässä kertomatta.

Lopuksi esitettäköön täsä kunnallisten menojen kaswamista eri rahastoissa muutamilta wuosilta.

Waiwaishoidon menot oliwat w. 1838 yhteensä 192 markkaa eli noin 400 markan paikoille nykyisen rahan mukaan. Apua annettiin kaikkiaan 32:lle henkilölle. Tulot waiwaskassaan saatiin kirkossa ja häätilaisuuksissa kannetuista kolehdeista. pesän kirjotuksista, humalasakoista. Lisäksi oli seuraawia tuloja: köyhien osuus sakkorahoista kihlakunnan käräjillä, osuus sakkorahoista, jotka on saatu kuntalaisten sakottamisesta syystä että owat lyöneet laimin saapua kruunun ylöskantokokoukseen.

Werotuksella ei waiwaskassaan ollenkaan waroja silloin hankittu.

Wuonna 1845 oliwat waiwashoitomenot 450 hopearuplaa. Sittemmin ne owat olleet seuraawat: W. 1866 2965 markkaa. W. 1870 2516 markkaa. 1875 3,786 markkaa. W. 1883 2,293 markkaa. W. 1895 7,041 mk. W. 1905 9,052 markkaa ja w. 1910 16,500 markkaa

Kunnalliselämästä.

Kuten kaikkialla muuallakin, käsiteltiin Koiwistollakin kaikki kunnalliset asiat ennen w. 1865 annettua kunnallisasetusta, n. s. pitäjän kokouksissa. Näitä kokouksia pitiwät papit. Ja siten oli koko kunnallisten asiain hoito pääosissa pappien käsissä. Kunnallistaloudella ei siihen aikaan tietysti ollutkaan erityisen suurta merkitystä. Mutta olihan kunnallisia tehtäwiä jo silloinkin monenlaisia.

Koiwistollakin oli uuden asetuksen woimaan astuttua ryhdyttäwä kunnallisasetusta noudattamaan ja kunnallisia järjestöjä luomaan. Niinkuin kaikkea uutta, epäilliin tätäkin uudistusta suuresti. Uhkasakon awulla saatiin wasta kuntalaiset pakotetuksi uutta asetusta seuraamaan w. 1869. Omituiselta tuntuu, että jo samassa kokouksessa perustettiin kuntaan kunnanwaltuusto. Pitäjän kappalainen R. M Bergman ajoi tarmokkaasti waltuuston perustamista ja se tulikin päätetyksi 23 pnä touokuuta, samassa kokouksessa, jolloin uutta kunnallisasetusta päätettiin ruweta noudattamaan Päätös asiasta kuuluu seuraawasti: „Koska usein on hawaittu, että kokouksissa (tarkotetaan kai ennen pidettyjä pitäjän kokouksia) useat asiasta ällyttömät sen hywän ja hyödyllisen tarkotuksen hämmentäwät ja estäwät, niin siitä ja sentähden päätti seurakunta yleisesti walita kunnanwaltuusmiehiksi seuraawat ääniwaltaiset hywämaineiset ja ymmärtäwäiset talolliset." Waltuuston puheenjohtajaksi walittiin kappalainen R. M. Bergman. Ja ne „hywämaineiset ja ymmärtäwäiset talolliset", joilla oli kunnia päästä Koiwiston ensimäisen waltuuston jäseniksi, oliwat Kristian Ratia, Abram Jokela, Paul Ratia, Kristian Kirppu, Thomas Kallonen, Joonas Peussa, Zakar Römpötti, Aleksander Kirppu, Paul Hämäläinen, G. A. Ehrström, Topias Heino, Antti Ratia, Paul Hasko, Topias Hanttu, Gabriel Piela, M. Hoikkala, Hiob Moisala, Kristian Willanen, Kristian Mannonen, Kristian Kaukiainen, Joel Korwenala, siis yhteensä 21 waltuusmiestä. Poissaolosta määrättiin sakkoa waltuusmiehille 2 markkaa. Kunnanwaltuusto toimi kymmenkunnan wuotta. Mistä syystä se silloin lakkautettiin, ei käy kunnan pöytäkirjoista selwille.

Kunnallislautakunta alotti myöskin toimintansa mainittuna wuotena 1869. Sen esimieheksi walittiin pastori A. Sirén. Muuten näkyy ensimäisinä wuosina kunnallisia asioita käsitellyn milloin lautakunnan, milloin waltuuston kokouksissa sekaisin. Eikä se kumma ollutkaan, jollei heti oltu asioista selwillä.

Näytteeksi, minkälaisia asioita kunnallislautak. kokouksissa käsiteltiin, mainittakoon esim. 23 pnä marrask. 1869 pidetyssä kokouksessa käsiteltyjä asioita. Ensimäisessä pykälässä käsiteltään nurkkatansseja seuraawasti:

„Koska on hawaittu, että niissä tanssipidoissa ja joululeikeissä, joita kunnassa pidetään joka kyläkunnassa, harjoitetaan ilkiwaltaisuutta, irstaisia menoja ja pahoja tapoja, niin on tämän epäjärjestyksen estämiseksi lautakunta hywäksi katsonut, että talon isäntä, joka wastaanottaa nuorison huwittelemaan itseänsä, ilmottakoon aikomuksensa joka kyläwanhimmalle kaikka kunnan lautamiehelle, joiden pitää olla läsnä peräänkatsomassa, että kaikki käy oikeassa järjestyksessä. Se isäntä, joka tätä laiminlyö, eikä poiskäske nuorisoa talostansa, sitte kun epäjärjestystä on syntynyt, wetäköön kunnalle sakkoa 20 markkaa."

Seuraawassa pykälässä määrätään olut ja wiina „krouweille" 30 markan sakko, jos myöwät wäkijuomia. Sama sakko myöskin määrätään kauppiaille, jos myöwät olutta nuorisolle, koska nuoriso oppii warastamaan kotoaan y. m. pahoja tapoja. ..

Seuraawassa pykälässä kielletään „tupakaisten" (kuuliaisten) pito 10 markan sakon uhalla, koska „nuoriso siellä oppii tupakoimaan ja tulipaloja niistä usein aiheutuu."

Neljäs pykälä kuuluu: „Morsiuskerjääminen on kyllä häpeällinen, niin kuin kerjääminen yleisesti, mutta kun ei lautakunta pääsyt yksimielisyyteen asiasta, jätettiin se kunnanwaltuusmiesten käsiteltäwäksi".

Seuraawa pykälä on warsin ankara: Harjuwenäläiset, taikka laukkuryssät kielletään kuleksimasta kunnassa, syystä että lewittäwät tautеja kunnassa ja wiewät rahat maasta, wietellen nuorta kansaa ostamaan heidän tawaroitaan, 20 markan uhalla sille joka ostaa taikka majottaa heitä. Sakko tykölankee ilmiantajalle".

Kuudennessa pykälässä kielletään kowasti ajaminen kirkolle ja sieltä palatessa 40 markan sakon uhalla.

Kun nuottajäällä on ollut wiinankauppiaita, kielletään se siellä samoin kuin kalojen waihtaminen wiinaan.

Kunnanwaltuusto kokouksessaan 14 pnä joulukuuta samana wuonna hywäksyi lautakunnan ehdotukset pääasiassa sellaisenaan. Samassa kokouksessa herätti waltuuston puheenjohtaja R. M. Bergman kysymyksen ensimäisen kansakoulun perustamisesta kuntaan. Pöytäkirjan pykälä kertoo siitä seuraawasti: „Kokouksen esimies osotti tässä lyhyesti sitä werratonta hyötyä kuin kansakoulusta olisi tiedon ja siwistyksen edistämiseksi kunnan nuorisossa ja myös että sillä ei wielä olisi täysi hyöty woitettu, jos waan miespuolisille olisi tilaisuus walmistettu koulun käymiseen, mutta wasta sitte jos myös naispuoliset saisiwat oppia koulussa, sillä he owat ne, jotka ensiksi owat lastensa opettajattaret ja siwistyksen ensimäiset lewittäjät heissä". Tämä esitys otettiin suostumuksella wastaan. „Tätä käsittiwät myös itsekukin waltuusmiehistä ja päätettiin innokkaasti ja yksimielisesti: että wakinainen kansakoulu sekä mies- että naispuolisille asetetaan ja perustetaan". Opettajalle määrättiin kunnan palkaksi 600 markkaa ja opettajattarelle 400 markkaa. Koulun piti alkaa 1 pnä syysk. 1870.

Useita muitakin asioita käsiteltiin samassa kokouksessa.

Bergmannilla oli warsin suuret ansiot kunnallisen elämän kehittämisessä Koiwistolla. Kunnan esimiehenä hän oli w. w. 1869—1879. Erityisesti hän oli innokas kansanwalistuksen edistäjä. Kansakoulua hän tahtoi kaikin tawoin kehittää ja edistää. Suurella harrastuksella otti myöskin sekä kunnallisiin, että kouluasioihin osaa pastori Aleksanteri Sirén.

Kuntakokouksen puheenjohtajina owat Bergmannin jälkeen toimineet kanttori P. Sidensnöre ww. 1879—92, maanwilj. Aleksander Peussa ww. 1892—1899, kiertokoulun opettaja Antti Inkinen ww. 1900—1902, kauppias Wilho Penttilä w. 1902, teht. W. Koch ww. 1903—1905, apteekkari W. Kolehmainen ww. 1906—1908, kauppias J. Piironen ww. 1909—1911. Nykyään on esimiehenä kaupanhoitaja Julius Kuittu.

Lautakunnan esimiehinä owat olleet pastori A. Sirén w. 1869, kauppias N. Sapetoff ww. 1870—1872, Kristian Ratia ww. 1873—76, Josef Wirkki ww. 1877—1883, Petter Koch ww. 1884—1887, Hiob Peussa ww. 1887—1909 sekä wuoden 1910 alusta tulliwahtimestari Kalle Peippo.

Kunnallisten asioiden käsittelystä kuntakokousten ajalta olisi tietysti yhtä ja toista kerrottawaa, mutta tila ei tässä salli laajempaa asiain käsittelyä. Kansakouluasiain kehityksestä on toisessa yhteydessä kerrottu. W. w. 1903—05 oli suuri kansakoulujen rakennusinto kunnassa. Silloin täytyi pitää kuntakokouksia hywin ahkerasti kouluasiain johdosta. Merkille pantawaa on, että näissä kokouksissa ei syntynyt mitään riitaa eikä wastustelemista. Koulujen rakentamista ei wastustanut kukaan.

Kun kouluasioita paisui ylenmäärin, niin että kuntakokouksia oli pidettäwä kowin tiheään, asetettiin kuntakokouksessa erityinen kouluneuwosto, jonka jäseninä oli yksi henkilö kustakin kansakoulupiiristä. Se piti kokouksiaan tarpeen mukaan ja

Hotelli Andrea

I luokan soittoa ja laulua klo 1/4 9 (2 ip.

Pöytien tilauksia puhelimilla 213 ja 675.

1750

O.Y. Seth Sohlberg A.B.

— Wiipuri —

Rauta- ja Wärikauppa.

Koululaiset!

Helppohintaiset kurssit

1917 saksan, ruotsin, suomen, englannin, wenäjän, ranskan **kielissä,**

koululaisille, jotka owat heikot wieraissa kielissä tai jotka tahtowat täydentää tietojaan näissä.

Opetusta antawat siwistyneet kansalliset opettajat.

Opetusaineet:

Käytännöllisiä puhelubarjoituksia. — Käännöksiä wieraista kielistä äidinkielelle ja päinwastoin. — Kirjallisuutta. — Keskustelua.

Maksut: 1 kuuk. Smk. 15: — 3 „ „ 40: —

Ilmoittautua näille kursseille woi kansliassamme 10—2 ja 5—7.

Wieraiden Kielien Opisto.

Wilpuri. Pietarink. 1. „Otso" R. B. (11)

Ei enään harmalta eikä vaalentuneilta hiuksia!

Ainoan alallaan olevan keksinnön kautta, joka on tehty hyvin tunnetussa hydropatisessa laitoksessa Bromleyssä Englannissa, on nyt jokainen tilaisuudessa lyhyessä ajassa saamaan valkealle, harmaalle ja vaalenneelle tukalle sen oikean luonnollisen värin ilman värjäyskeinojen käyttämistä. Hauska, kuvitettu kirja, sisältävä yleisen kuvauksen tästä uudesta ja ihmeellisestä keksinnöstä, lähetetään suoraan ilmaiseksi jokaiselle kaksinkertaista postimaksua vastaan Relixir-Depötenista 27 Roslagsgatan, Stockholm.

Suosittelu:
„Relixir-Depôtenille, Tukholma. — Saan täten yhtyä siihen mielipiteeseen että tämä on ihmeellinen keino, ja voin luottamuksella suositella sitä niille, jotka haluavat vapautua harmaista hiuksista ja vaihtaa ne niiden luonnolliseen väriin.
Tukholma 18 p. tammik. 1911.
35 Vict. Frodell, Varatuomari.

man kunnan apua ei niistä kostaan tule mitään.

Kantakirjasto.

Yhdelle kirjastolle on kunta kuitenkin kolmena wiime wuotena antanut äännöllisesti apua. Tämä kirjasto on Koiwiston kunnan kantakirjasto. Kirjasto on sijotettu kirkonkylään ja on se perustettu talwella wuonna 1909, aikana, jolloin wielä toiwottiin runsasta waltionawustusta kirjastolle. Mutta misjään muodossa ei se tähän mennessä ole awustusta saanut, jos ei ota sitä huomioon, että Kirkonkylän piirikirjastosta sille lahjotettiin wähemmän käytettyjä kirjoja jonkun werran. Kirjasto, joka säilytetään kunnantuwassa, on kannatuksensa saanut wiinaverorahoista 1909 371 markkaa, seuraawana wuotena 600 markkaa ja wiime wuotena 394 markkaa. Lainausten luku oli wuonna 1910 273 ja wiime wuonna 589. Kirjastoon on hankittu etupäässä parasta tietokirjallisuutta ja ainoastaan wähemmässä määrässä kaunokirjallisuutta. Kirjastoa pidetään awoinna joka sunnuntai-aamu klo 9—10.

Suotawa waan olisi, että tämän kirjaston suuri merkitys selwiäisi kuntalaisille; silloin ei siinä ainakaan kunnan warat suotta seisoisi. Jos me kerran kannatamme kouluja ja tunnustamme niiden suuren siwistystehtäwän, niin mikseimme kuntaamme hankkisi yhtä kunnon kirjastoa, jolla kuitenkin koululuun werraten on useita huomattawia etuja. Koulua ei yleensä näin maaseuduilla käy muut kuin lapset, mutta kirjasto on kaikkien kansalaisten opettaja ja huwittaja. Koululla on pitkät kesälomat, mutta kirjasto on aina halullisten käytettäwänä. Koulujen antama tietomäärä on sangen rajotettu, mutta hywä kirjasto woi tältä kannalta katsoen täyttää mitä suurimpia waatimuksia. Jos siis kunta tästedes senkin werran soisi kirjastolleen apua kuin tähän mennessä, niin sillä wastaisuudessa tulisi olemaan mitä tärkein sija kuntamme walistuslaitosten joukossa.

Seurakunnallisista waiheista.

Koiwiston uusi ja wanha kirkko.

Korwen, auringon ja weden jumalat eiwät saaneet enään pitkiä aikoja hallita sen peräsä, kun Torkel Knuutinpojan rautakäsi oli uuden opin ristinmerkin Karjalan pääkaupunkiin pystyttänyt. Wiipurin linnan kirkonkellojen kumeat äänet kulkiwat illan tuulien keralla linnotusta lähellä olewiin seutuihin ja herättiwät ihmisissä ajatuksia uuden ajanjakson alkamisesta. Ja kohta se alkoi. Uusi oppi alkoi lewitä ja kohta se Koiwistonkin saaririikaille seuduille samosi. Kuka sen toi? Joku uuden opin lewittäjä Wiipurista. Wähitellen uusi oppi karkotti uskon korwen-, ween- ja auringonjumalkin. Kohta kastuiwat uhrilehdot ja temppeli kohosi uuden ajanjakson tunnusmerkiksi. Missä on tuo uusi temppeli seisonut, sitä ei tiedetä. Kansantarinat kertowat että saaressa se oli. Mainitaan sen olleen Piispansaaressa. Selitys lieneekin oikea, sillä on kuultawaa, että piispa Wiipurista on ollut usutta oppia lewittämässä ja on sillä matkallaan tullut tähän saareen, siinä on woinut olla runsain asutus entisinä aikoina ja tästä hänen matkastaan on saari saanut nimensä. Siihen on woinut ensimäinen temppeli kohota, waikkapa mitään erityisiä jäännöksiä ei ole huomattawissa. Löytyy myöskin toinen saari nimeltä Kirkkosaari. Että siinäkin on ollut aikoinaan kirkko, selwenee jo saaren nimestä. Mutta tätä otaksumista wahwistawat myöskin saarella löytyneet kirkonjäännökset. Niistä päätäen on kirkko ollut suorakaiteen muotoinen ja noin 100 neliömetrin suuruinen. Kirkon perustamisaikaa ja sen häwittämisaikaa ei tiedetä. Se on woinut jortua sotawuosina, taikkapa se sitten wäen lisääntyessä huomattiin pieneksi ja sai wuosien kuluessa rappeutua ja saarikin autioitui. Kansantarina kyllä kertoo, että kirkko olisi ollut aina 1706 saakka, jolloin wenäläiset sen häwittiwät. Sellot oli pelastettu — heittämällä ne mereen, jossa ne owat tietämättöminä tähän päiwänä. Mutta woi tämä tarina koskea sitä kirkkoa, joka on sijainnut Kurkelassa. Että siellä on kirkko kerran ollut, wiittaawat siihen monet seikat. Kansa tarinoi siitä, että Kurkelassa on ollut eräs tila, jota on kutsuttu „Lukkariksi" ja on nähtäwästi lukkari siinä ennen asunut. Myöskin jokunen aprikoi, että Tiurinsaaressa olisi ennen ollut kirko.

W. 1768 rakennettiin kirkko nykyiselle kirkkomäelle. Siinä se seisoi aina wuoteen 1904 saakka, jolloin rakennettiin uusi kiwinen kirkko. Tämä kiwikirkko, rakennettuna arkkitehti J. Stenbäckin piirustusten mukaan, on yksi maamme kauneimpia kirkoja. Harmaasta kiwestä rakennettuna se punaisine tiilikattoineen wetee eloisan waikutuksen.

Wanhassa kirkossa oli useita seinämaalauksia wuodelta 1766. Myöskin oli kirkossa komea ehtoolliskalkki, jonka Kustaa 3:s w. 1777 lahjoitti koiwistolaisille. Tämä ehtoolliskalkki ja sitä seuraawa lautanen owat tullasta, painawat 1½ kg. ja on kalkin kyljeen piirretty seuraawa omistuskirjotus: „Kustaa 3:s lahjoitti tämän Koiwiston kirkolle Gottlannin kreiwin onnellisen saapumisen muistoksi 15 pnä kesäk. 1777." Wanha kirkko myytiin w. 1911 ja se siirrettiin rukoushuoneeksi Kolikkoinmäelle.

Nykyisessä kirkossa, jonka sisustus suuresti poikkeaa tawallisesta kirkosta, on alttarilla weistos Kristus ristillä ja sitä ympäröi arkkitehti Stenbäckin maalaama öljymaalaus.

Kuinka kauan Koiwisto on ollut itsenäisenä seurakuntana, ei tiedetä warmuudella. Mainitaan kumminkin, että se olisi ollut ahdasa kappelina, joka kuului Wiipurin seurakuntaan ja erosi siitä itsenäiseksi seurakunnaksi w. 1575. Wuonna 1763 liitettiin Koiwistoon Seiskari, wuonna 1817 Lawansaari ja Peninsaari. Nämä kolme saarta sitten w. 1896 erosiwat Koiwistosta, muodostaen oman seurakunnan.

Koiwiston ensimäinen kirkkoherra oli Johannes wm. 1575—1602, sekä sen jälkeen Jacobus Petri Forsius wm. 1604—1609, Johannes Johannis Purthanus wm. 1609—1632, Simon Michaelis Rohianus wm. 1654—1661, Benjamin Matthiae wm. 1663—1670, Samuel Johannis Lacmannus wm. 1673—1679, Hans Porthanus wm. 1683—1688, Johan M. Buscherus wm. 1690—1692, Petrus Fabritius wm. 1697—1706, Georg Sculptorius w. 1712, Karl Forsman wm. 1724—1740, Bogislaus Hornborg wm. 1740—1748, Karl Ulfinus wm. 1749—1758, Bogislaus Hornborg, edellämainitun poika wm. 1760—1783, Jacob Forsman wm. 1783—1787, tohtori Abraham Forsman wm. 1789—1826, Henrik Gardberg wm. 1829—1833, Jacob Herman Siren wm. 1835—1868, Johan Bäckwall wm. 1870—1876, Niklas Emanuel Tengen wm. 1877—1878, Erik Johan Liljestrand wm. 1880—1896, Pietari Härkönen w. 1898—.

Koiwiston kappalaiset owat olleet seuraawat: Simon Michaelis Rohianus wm. 1628—1654, Hans Johannis Porthan wm. 1654—1682, Sigfrid Simonis Rohianus wm. 1688—1701, Sigfrid Porthanus wm. 1702—1706, Johan Brotherus wm. 1710—1739, Henrik Nyberg wm. 1739—1749, Karl Forsander wm. 1749—1767, Michael Blomgren wm. 1769—1781, Michael Wirenius wm. 1784—1793, Jacob Malin wm. 1793—1816, Abraham Hagert wm. 1816—1835, Robert Magnus Bergman wm. 1837—1880, Alexander Siren wm. 1881—.

Koiwiston seurakunnan wäkiluku oli wuonna 1911 1,481 henkeä. Seurakunnallista tilaa kuwaawat seuraawat tiedot seurakunnallisista rahastoista. Kirkkoasa 1911 toukokun ensipäiwänä oli 6,505 mk. 5 penniä, kirkon rakennuskassa oli säästöä 4,971 mk. 21 penniä ja welkaa 117,714 mk. 63 penniä. Lukkarin palkkarahastonkassa oli 488 mk. 81 penniä. Kiertokoulun opettajien palkkarahasto oli 1.227 mk. 17 penniä. Wiimikassa oli 24,140 mk. 51 penniä. Pappilan rakennuskassa oli 61,988 mk. 58 penniä. Urkukassa 1,126 mk. 49 penniä. Rippi ja kiertokoulukassa 1,630 mk. 13 penniä. Kristillisen hywäntelewäisyydenkassa 1,133 mk. 39 penniä. Nykyinen uusi kirkko tuli maksamaan 206,500 markkaa.

Nykyinen Suomen suuriruhtinas käydessään Koiwiston kirkossa lahjoitti kirkkoon urut. Kirkonisännöitsijänä toimii nykyään kapteeni M. Mannonen.

„Kaapro."

Koiwiston henkilöistä on eri kirjotuksessa tehty selwää, mutta unhotuksiin ei saa jättää myöskään Koiwiston kyntilää, Kaaproa, joka Koiwistolla useat wuodet hääräsi monella eri alalla. Humaljoen koululle saapui kerran Sawonmaasta mies, joka yksinkaisuudellaan ja totisuudellaan herätti yleistä huomiota. Mutta kohta tarttui karjalainen henki mieheen ja huima työ alkoi Koiwiston kohottamiseksi. Sanomalehtiä alkoi lewitä kylään, perustettiin seuroja. Nuorsuomalaisuuden asia alkoi yhä enemmän woittaa jalansijaa Koiwistolla. Kunnalliselämään alkoi tulla enemmän wirkeyttä. Warsinkin kansakouluasiat saiwat hänestä innokkaan ajajan. Mainittakoonpa tässä wain hänen alkuunpanostaan perustettu kansakouluwaltuusto, jonka puheenjoht. hän toimi ja joka waltuusto aikaan sai paljon yhteisyyttä, ja järjestystä. Walistusriennot saiwat suurta wirkeyttä. Koiwistolaiset tuntuiwat tämän työn ymmärtäneen, asettamalla hänet eduskuntaehdokkaakseen y. m. tawalla osoittaessaan hänelle luottamusta.

Nyt on Kaapro muilla markkinoilla odottamassa heikeä, jolloin rautatie walmistuu Koiwistolle, satama tehdään ja Koiwisto muuttuu kaupungiksi. Silloin Kaapro lähtee pormestariksi eli kaupungin sanomalehden päätoimittajaksi johonkin koiwistolaiset hänet terwetulleeksi lausumme.

Tämä piti minun mielestäni tulla nyt muistiin merkityksi, kun on tehdyistä työstä ja työtätehneistä miehistä puhe.

Weli Seveteus.

— **Kuolontilastoa.** Wiipurin maaseurakunnassa kuoli wiime tammikuulla 66 henkeä, joista miehiä 29 ja naisia 37, niistä lapsia alle 5 wuoden 27. Eri tautein kuoli m. m. keuhkotautiin 11, keuhkokuumeeseen 6, aiwokuumeeseen ja sydäntautiin 8 sekä yksikseen 4 henkeä. Joulukuulla kuoli samoin 66 henkeä.

— **Kuolleita.** T. k. 7 p:nä kuoli täällä keuhkokuumeeseen leskirouwa Maria Lemblin o. s. Lankinen, 56-wuotiaana. Häntä surewat lähinnä lapset.

Mies jäänyt junan alle.

Ruumis silpoutunut neljäksi kappaleeksi.

Wiime torstaina kello 10 aikana illalla löysi ratamiehet Leskinen Walkeasaaren ja Rajajoen asemien wälillä ruhjoutuneen miehen ruumiin. Ruumista tarkemmin tutkittaessa huomattiin sen olewan neljässä eri kappaleessa. Wainaja tunnettiin ratatyömies Juho Paawolaiseksi Kiwennawalta asuwa wiime aikoina Ollilan aseman läheisyydessä. Hänet oli samana iltana klo 8 aikana nähty eräässä kapakassa Wenäjän puolella päihtyneenä. Kotimatkalla rataa myöten kohtasi Paawolaista näin surkea loppu. Arwellaan ainakin junan nr. 10 kulkeneen hänen yli tsejä. Wainaja oli noin 25 wuoden ikäinen ja perheetön

— **Maatilakauppoja.** Maanwiljelijä K. O. Egerström Jaakkiman Terwajärweltä on myynyt omistamansa Pekkosenmäen tilan A. W. Andersonille Tuusulan pitäjästä. Kauppahinta oli 56,000 markkaa ja seurasi tilan irtaimisto kauppaa. Wastaanotto tapahtui heti.

Kaupan wälitti Aksel Alanderin asianajotoimisto Wiipurin konttori.

Liikemies Aug. Collin on myynyt omistamansa Willalan tilan Kesälahdella kauppias Antti Eroselle Sawonlinnasta 27,000 markan kauppahinnasta. Wastaanotto tapahtui heti.

— **Kanttorit ja urkurit.** Asikkalan w. t. kanttori-urkurikst on otettu kanttorin ja urkurikokelas Lauri Hirn Säkkijärweltä, joka on saanut päästötodistuksen Wiipurin lukkari- ja urkurikoulusta.

— **Mies kadonnut.** Maanantaina t. k. 5 pnä lähti Suomusjärwen pitäjän Laidiken kyläsjä ajawa uuturi Kustaa Nyman Karjalohjan käräjille, jossa hänen oli oltawa wastaajana eräässä miättömässä oikeusjutussa. Wietettyään tiistaita wastaisen yön eräässä asunnossa Karjalohjan kirkon lähellä, lähti hän mainitusta asunnosta klo 7 aikaan aamulla sanoen menewänsä kauppias Lindqwistille Karjalohjan kirkolla. Yöpaikkaansa hän jätti awäsreppunsa y. m. pientä tawaraa. Sen jälkeen häntä ei ole tawattu. Matkaa yöpaikasta Karjalohjan kirkolle on kilometrin werran metsätaiwalta. Nyman, joka on noin 35 wuoden wanha ja mies parhaissa woimissa, on tunnettu siiwoksi ja wakawaksi mieheksi, joka eli koko hywissä taloudellisissa oloissa. Kun hän tämän jutun takia oli kowin lewoton ja hermostunut, pelätään hänen itse päättäneen päiwänsä.

Juhlanumeroon aijottuja kirjotuksia on täytynyt osa tilanpuutteen takia jättää huomiseen numeroon.

Hotelli Andrea

I luokan soittoa ja laulua klo ½9—12 ip.

Pöytien tilauksia puhelimilla 213 ja 675.

Päiwän pakinoita.

Koiwiston ihmeellisyyksiä.

Kun Koiwiston kirkon katosta mainitaan, silloin lähtee koiwistolaisen rinnasta huokaus, joka ulottuu Rautasesta Pullinniemeen asti. Koiwiston kirkonkatto kuuluu nykyään maailman seitsemän ihmeen joukkoon. On löytynyt maailmassa neroja monenlaisia, on löytynyt miehiä jotka owat rakentaneet Eifeltornin, Pisan tornin y. m., mutta ei löydy miestä joka saisi Koiwiston kirkonkaton kestämään. Se liikkuu ja liikkuu. Se on maailman ensimäinen ikiliikkuja. Koiwistolaiset eiwät kuulu tiilikattoisia rakennuksia enään woiwan ilman synnillisiä ajatuksia katsella. Koiwistolaiset woisiwat laulaa:

Kaikki nukkuu aikanaan
ei kirkon katto milloinkaan,
tiilikkuja on se werraton
kaiwista Suomen rauhatoin.

*

Tuottawa siwuelinkeino Suomessa on metsästys. Samalla hyödyllinen elinkeino. Wähennetään petoeläimiä, jotka tosin owat jo hywin wähiin wähenneet. Koiwiston maat owat kaikenlaisia metsästysmaita. Etenkin kettuja siellä saadaan. Suomen suuriruhtinas on ollut siellä Kestisaarella metsästelemässä ja saikun saikin sieltä ammutuksi ketun. Tästä hän weti palkkiota 5 markkaa Koiwiston nimismieheltä. Korkean omakätisen kuitti löytyy sieltä todistuksena tästä suuresta tapauksesta. Onnellisia lieneewät koiwistolaiset saadessaan lukea näin korkeita metsästäjiä joukossa.

*

Koiwiston kirkossa säilytetään kultainen ehtoolliskalkki. Sitä käytetään ainoastaan pari kertaa wuodessa, ainoastaan silloin, kun lapset ensi kertaa pääsewät ripille. Tämän ehtoolliskalkin ja sitä seuraawan kultalautasen on Kustaa 3:s w. 1778 lahjoittanut Koiwiston seurakunnalle. Nämä molemmat esineet owat puhtaasta kullasta ja painawat 1 ½ kg. Mistä syystä tämä lahjotus tapahtui, siitä kertoo kansan tarina seuraawasti:

Kustaa 3:s oli Koiwistolla ja wieraili pappilassa. Äkkiä tulee wenäläistä sotawäkeä pappilaan wangitakseen kuninkaan. Seurakunnan pastori, pelastaakseen

Piirteitä Koiwiston historiallisista waiheista.*)

Karkean todennäköisyyden mukaan on Koiwisto tullut asutuksi jo werrattain aikaiseen. Kiwiaseiden löydöt Koiwistolla osottawat, että siellä on ollut asutusta jo kiwikaudella. Nämä löydöt eiwät ole tosin runsaita, mutta kun naapuripitäjissäkin, Kuolemajärwellä ja Johannehessa on tehty samanlaisia löytöjä, niin saanee pitää warmana, että Koiwistolla on asutusta ollut jo kiwikaudella. Myöskin Koiwiston oiwallinen asema kalastukseen nähden on sinne asukkaita aikasin kiinnittänyt.

Siltä ajalta, jolloin esi-isämme Suomeen siirtyiwät lieneewät peräisin nimet Ingertilä ja Eistilä. Nämä nimet wiittaawat siis siihen, että Inkerin ja Wiromaalta siirtyneet suomalaiset osaksi jäiwät asumaan Koiwistolle. Erinomaisen hywän asemansa kautta tuli Koiwisto jo aikaseen huomatuksi liikepaikaksi. Jo hywin wanhoissa asiakirjoissa mainitaan Berco-niminen seutu hywänä kauppapaikkana. Berco eli birca merkitsee yleensä kauppaa. Ja tästä sanasta lieneekin Koiwiston nimi, Björkö muodostunut. Koiwusanasta tämän nimi tuskin on woinut johtua, sillä Koiwiston rannikot ja saaret owat yleensä hawupuiden peittämiä. Björkö-sanasta on saatu suoran käännöksen awulla Koiwusaari, jonka niminen saari Koiwistolla on nytkin olemassa. Ja siitä sitte lienee suomalainen sana Koiwisto pitäjän nimeksi saatu.

Berco mainitaan w. 1270 Hansaliiton warastopaikkana eräässä wälikirjaehdotuksessa, jossa saksalaiset ja gotlantilaiset esittiwät kauppasuhteita nowgorodilaisten kanssa järjestettäwäksi. Koiwistolla yhtyiwät kansalaiset ja sisämaan asukkaat kaupanteossa keskenään. Kaikesta päättäen on liike silloisiin oloihin katsoen ollut siellä melkoinen, sillä Koiwiston arwellaan olleen ainoan kauppasataman Itä-Suomessa siihen asti kunnes Wiipurista muodostui satama- ja kaupunkipaikka.

Tämä liike ja kauppayhteys alkoi yhä enemmän waikuttaa elämään Koiwistolla, wäestö oppi purjehdustaidon alkoi oppia aluksia laittamaan ja samalla kauppaa tekemään. Warsinkin meriliikkeeseen he innostuiwat. Olipa heidän merenkulkunsa jo w. 1550 paikoilla hywin huomattawa. Kuningas kielsi silloin rangaistuksen uhalla meriliikettä harjoittamasta, mutta koiwistolaiset eiwät sitä totelleet. Heitä uhattiin ja uhattiin, mutta siitä huolimatta he jatkoiwat liikettään. Alukset purjehdittiin Suomenlahdella ja Itämerellä aina Tukholmaan saakka. Myöhemmin on merenkulku laajentunut aina waltamerille asti. Koiwistolaisia merimiehiä tapaa nykyään monissa ulkomaalaisissa tai kotimaisissa laiwoissa kaiken maailman wesillä.

Sikäli kuin elämä Suomessa alkoi wireä, sikäli Koiwisto tuli yhä enemmän tunnetuksi. Kristinuskon tultua Karjalaan, ei kulunut pitkiäkään aikoja, ennenkuin se tuli Koiwistollekin. Eipä ihmekään sillä olihan Koiwisto lähellä Wiipuria ja joutui yhä enemmän sen kanssa tekemisiin. Pian rakennettiin myöskin kirkko Koiwistolle. Ensimäisen kirkon paikasta ei ole tosiasiakaan warmaa tietoa. Kansantarinan mukaan sen olisi pitänyt sijaita Piispansaaren Soukan kyläsjä. Myöskin on arweltu, että se olisi ollut Kurkelan kylän seuduilla.

Koiwiston pitäjän waiheisiin liittyy useita historiallisia muistoja. Kun Suomi oli joutunut Ruotsin wallan alle, liikkuiwat ruotsalaisten alukset useinkin Koiwiston wesillä. M. m. käwiwät Ruotsin kuninkaat Maunu Liehakko, Kustaa 2 Adolf ja Kustaa 3 Koiwistolla. Kustaa 3 lahjotti eräällä käynnillään 15 p:nä kesäkuuta w. 1777 kultasen ehtoolliskalkin seurakunnalle, jota wieläkin harwinaisissa tilaisuuksissa käytetään.

Ruotsinwallan aikaisen lahjotusmaajärjestelmän aikana lahjotettiin Koiwiston pitäjä ensi kerran eräälle kenraali Hannu Wachtmeisterille. Ensimäinen lahjotus tapahtui 12 p:nä jouluk. 1649 ja toinen 2 p:nä helmik. 1651. Hannu Wachtmeisterin läänityksseen kuului 141 tilaa. Wuonna 1651 kohotettiin Hannu Wachtmeister suurten ansioidensa tähden waaperherraksi ja sai anteliaksi artwonimekseen „Koiwiston wapaaherro" Kaarle 11:nen toimeenpaneman reduktsionin kautta perutettiin Koiwiston wapaaherrakunta takaisin kruunulle wuonna 1681.

Jsonwihan aikana wm. 1704 ja 1705 majaili Ruotsin laiwasto amiraali Cornelius Ankarsjernan johdolla Koiwiston salmessa, yrittäessään mennä häwittämään Kronstadtin linnotusta. Tämän johdosta jaapui wenäläinen partiojoukko wuonna 1706 Koiwistolle, ryöstäen ja häwittäen kaikki mitä eteen sattui. Kirkkokin tuli tällöin poltetuksi.

Uudenkaupungin rauhassa wuonna 1721 joutui Wiipuri ympäristöineen Wenäjän wallan alle. Tiedämme, että sitä seuraawa aika on onnettomimpia Wiipurin läänin historiassa. Suurin onnettomuus johtui lahjoitusmaajärjestelmästä, joka uhkasi perinpohjaisella häwiöllä lähes koko lääniä. Koiwistokaan ei jäänyt näistä raskaista koettelemuksista osattomaksi waikka kärsimykset eiwät olleetkaan ehkä yhtä suuret kuin eräissä toisissa pitäjissä. Wielä ei ollut rauhaa wirallisesti tehty, kun Koiwiston pitäjä lahjotettiin wenäläiselle wara-amiraalille Cornelius Crunys'ille 30 p:nä heinäk. wuonna 1720. Lahjotus tehtiin hänen ja hänen waimonsa elinijäksi. Lahjotusmaa käsitti Koiwiston mantereella 76 tilaa, Piispansaaressa 23 tilaa sekä 66 tilaa Wiipurin pitäjästä, jotka tilat kuuluiwat koiwiston kirkkoherrakuntaan. Crunys'in lesken kuoltua wuonna 1741 joutuiwat Koiwisto, Johannes, Ursikirkko ja Kuolemajärwi Rajajoen asetehtaan hallinnon alaisiksi. Tämä aika oli kowin raskasta näiden pitäjäin asukkaille. Ja paria wuotta myöhemmin näiden pitäjäin talonpojat walittiwat, että he joutuiwat kokonaan häwiölle, jos werot on suoritettawa edelleenkin päiwätyöllä Rajajoentehtaalle, sillä heidän peltonsa jäiwät kokonaan wiljelemättä. Ja työmiesten palkkaaminen taas käwi talonpojille kalliiksi. Myöskin saiwat talonpojat kokea määrynttä tehtaan puolelta. Heille ei annettu mitään kuittia eikä edes annettu tietää, paljonko heille luettiin päiwäpalkkaa työssä ollessaan. Talonpojat kertoiwat tutkinnoissa näistä asioista, että wiljaweron keräji inspehtoori Green pitäjistä jywissä ja antoi säännöllisesti kuitit. Mutta rahaweron rästiluettelon teki tehtaan komissari Andrei Pereshlawkof, jonka tileistä ja laskuista ei saanut mitään selwää, oliko talonpojilla luettu hywäksi puoltakaan heidän työstään tehtaille. Kun tällaista wääryyttä tapahtui, joutuiwat monet asukkaista suureen köyhyyteen ja kurjuuteen.

Kaikista walituksista huolimatta joita usein tehtiin, jäiwät kuitenkin nämä pitäjät asetehtaan haltuun aina wuoteen 1772, jolloin Kuolemajärwen pitäjä ja suurin osa Koiwiston sekä Johanneksen pitäjistä perutettiin kruunulle. Osa Koiwiston ja Johanneksen pitäjistä lahjotettiin wielä wuonna 1758 Rokkalan lasitehtaalle (Johanneksen pitäjässä). Näiden tilojen puolesta tähtyi käydä päiwätöitä suorittamassa mainitulle tehtaalle aina wuoteen 1817, jolloin nämäkin tilat palautettiin kruunulle.

Tähän päättyiwät lahjoitusmaaolot Koiwistolla. Lahjoitusmaajärjestelmä ei siis täällä tullut niin pitkäaikaiseksi kuin esim. Äyräpään kihlakunnassa. Senpätähden näiden aikojen jättämät jäljet eiwät ole olleet yhtä tuhoisat kuin muualla. Koiwiston pitäjässä onkin sitte ollut tasaista kehityksen aikaa. Tosin Itämaisen sodan aikana wm. 1854—55 englantilaiset polttiwat ja häwittiwät suuren joukon laiwoja Koiwiston wesillä. Mutta näistä waurioista toinnuttiin pian.

Korkeita wieraita on Koiwisto silloin tällöin saanut nähdä. Wenäjän nykyinen hallitsija on suwainnut kesäkausiaan näillä seuduilla wiettää ja moni tärkeä hallitsijakohtauskin on täällä tapahtunut. Wiimeaikaisena tärkeänä historiallisena tapahtumana mainittakoon luotsilaitoksen wenäläistyttämisyritys. Kun Koiwistolla on luotseja, koskee tämä yritys hywin kipeästi heihin. Tulewaisuuden unelmana on sataman ja rautatien saaminen. Kun maamme olot säännöllisiksi palaisiwat, tulisiwat nämä kai hywinkin pian toteutetuiksi.

Koiwiston historialliset waiheet, niinkuin monien muidenkin pitäjien, kertowat monista waikeuksista ja wastuksista. Kansa on siitä huolimatta kaswanut ja edistynyt. Jatkukoon tämän reippaan wäestön kehitys rauhallisesti edelleenkin.

*) K. W. Hopun, Hannikaisen y. m. julkaisemien lähteiden mukaan.

Tämän wuoden menoarwioon on otettu waiwashoitoa warten 20,400 markkaa. Näemme siis, että waiwashoitomenot owat nopeasti ja jyrkästi kaswaneet. Waiwastaloa ei kunnassa ole. Mutta edelläolewat numerot pakottawat kiirehtimään waiwastalon perustamista.

Kansakoulumenot olwat w. 1872 1,600 markkaa. W. 1901 5,617 markkaa. W. 1905 64,900 markkaa. W. 1910 koulujen ylläpitoon ja korjaamiseen 38,842 markkaa ja koulukasjan welkoihin ja korkoihin 34,980 markkaa. Kuluwan wuoden menoarwioon on otettu 42,640 markkaa.

Nousua tawataan myöskin kunnan kassassa. Sen menot oliwat w. 1873 581 markkaa. W. 1895 4,596 markkaa. W. 1905 5,330 markkaa ja w. 1910 9,650 markkaa.

Wiime wuosina on kunnanwaltuustokysymys ollut wilkkaan pohdinnan alaisena. Kolme eri kertaa on sitä yritetty saada perusteluksi, mutta sosialistien ja wanhoillisten taholta tulleen wastustuksen tähden on yritys aina rauennut. Kunnanwaltuuston aikaansaaminen on kuitenkin wälttämätön, sillä harrastus kuntakokouksissa käymiseen ei ole suinkaan lisääntynyt, waan päinwastoin wähentynyt, seikka, joka on mitä walitettawin kun kunnan talous on käynyt yhä monimuotoisemmaksi ja laajenmaksi.

— **Tertjoen Eläinsuojelusyhdistyksen** toinen perustawa kokous pidetään Keskikylän kansakoululla sunnuntaina t. k. 11 pnä klo puoli 1 päiwällä. Kaikki jalon asian harrastajat terwetulleita läheltä ja kaukaa.

kuninkaan, ottaa awaimen naulasta, antaa sen kuninkaalle ja sanoo hywin käskewästi: — Mene heti siitä wiiniä laskemaan! Kuningas lähtee ja jäätin sille tielle. Wenäläiset luuliwat häntä kirkon suntioksi, sillä rowastin menettely eksytti heidät.

Tästä hywästä työstä sitten kuningas tahtoi koiwistolaisia palkita ja antoi heille lahjaksi tämän kallisarwoisen ehtoollistalkin ja lautasen.

Pikku uutisia.

Ne naamiaiset.

Iloisat lesket,
reippahat rouwat,
naitawat neidit
ne tänä iltana raatihuoneelle käy.
Nuoret ja wanhat
herrasmiehet
ne sinne perästä piipertäy.

Tänä iltana, klo 8 alkawat ne kuulut maailman mainitut naamiaiskemut Raatihuoneella. Neiti wäki kuuluu jo wiikonpäiwät itseään somistelleen, rouwaswäki on päättänyt elää illan sitä rehakkaa nuoruuden aikaa. Herrasmiehet owat harmaahapsisista polwipökshysiin saakka hierotelleet raajojaan alkawaa tanssileikkiä warten. Kaikki kuuluwat tulewan — Selma Lagerlöfwistä ei olla warmat, sillä hänellä taitaa olla kiirettä. Ohjelmakin on niin sulawa ja sopiwa. Kun wielä on näin karkauswuosikin — tulee waikka kuinka paljon hywää kokoon kasatuksi. Kuka omintwoimin pääsee, se naamiaismaailmaan, rammat naapurin apuun turwautukoon. Tulee lysti ilta: peli musiikki ja palawat lyhteet.

Lukijani! — Saanko ensi walssin kanssanne?

Menijä.

— Susia liikkunut Wuoksenniskalla. Meille kerrotaan, että Wuoksenniskan seuduilla on nähty susia liikuskelewan. Niinpä oli Runebergin päiwän iltana nähty kaksi sutta ja sitten torstai-iltana wiisi sutta, jotka juosta jolkutteliwat Joutsenoon päin. Kai kowat pakkaset owat pakottaneet metsäneläimet tunkeutumaan ihmisten ilmoille. — Uutinen tuntuisi muuten wähän uskomattomalta, waan on sen käynyt meille itse kertomassa eräs metsästäjä, jonka sanoja ei meillä ole mitään syytä epäillä.

— Potkukelkat waarallisia. Läänin kuwernöörin antamalla kuulutuksella on 20 mkaan nousewan sakon uhalla kielletty potkukelkalla liikkumasta Imatran asema-alueella ja siihen liittywillä teillä.

— Kuntyömiehet tahtowat olla mestareina. Toissapäiwänä ottiwat eräät betonityömiehet „Oma pitti"-nimisellä rakennuksella Wiskaalin ja Karjalan katujen kulmauksessa omin lupinsa ja liian aikaseen laudotuksen ewään wielä kuiwumattoman betoniholwin alta sillä seurauksella, että holwia romahti parin neliömetrin alalta, waromattomien työmiehien niskaan. Onneksi ei kuitenkaan tapahtunut mitään pahempia seurauksia tuosta romahduksesta, waikka alas tippui tiilinpäitä y. m. Sietää tietenkin olla warowaisia uutisrakennuksilla, muutoin woi liikarohkeudesta koitua pahempiakin seurauksia.

— Ampiainen n:o 3 on ilmestynyt pirteänä ja huwittawana kuten tawallisesti. Kuwista on warsinkin etusiwulla olewa warsin huomattawa, samaten neljännellä siwulla sekä wiidennellä siwulla olewa kuwa, joka esittää Hbl.:n kuwitusta Runebergin päiwän wietosta Helsingissä. Kirjotukset owat samaten koko hupaisia. Warmaankin lentää ästen ilmestynyt Ampiainen monen ja taas monen luettawaksi.

— N. S. „Wesa" tekee hupaisen reki- ja hiihtoretken huomenna sunnuntaina Säiniölle A. Huotarin taloon. Retkelle lähdetään huoneustolta klo 10 ap. Mukaan jokainen jäsen towereineen! Hiukan ewästä ja paljon hilpeyttä waratkoon kukin matkalle.

— Karjalan E. K. W. P. K:n näytelmäseura näyttelee lauantaina t. k. 10 p:nä „Wiimeinen ponnistus". Kehottamattakin pitänee yleisö illan mielessään ja hankkii itselleen liput ajoissa, sillä sanottu näytelmä kauniine lauluineen wiehättää wakawampaakin katsojaa.

Liike- ja teollisuus.

Koiwiston meriliikkeestä on toisessa paikassa tehty selkoa. Tässä kosketeltakoon liike-elämän toisia puolia.

Huomattawin liikekeskus pitäjässä on

Kirkonkylä.

Wanhin liike Kirkonkylässä on S. Koch-wainajan perustama ja nykyään Aleksander Kochin omistama sekatawaraliike Kotterlahdessa. Se on perustettu jo 45 wuotta sitte. Sekä kauppias P. Koch että Aleksander Koch owat myöskin harjottaneet halkosetä laiwaliikettä.

Sen jälkeen on wanhin liike Mannosen sekatawaraliike. Kauppa on perustettu Kirkonkylään 1886. Liike on laajentunut wuosi wuodelta yhä suuremmaksi, ollen nyt kaikissa suhteissa ajanmukaisin sekatawaraliike koko pitäjässä.

Liike omistaa myöskin Lenkkerin perillisten kanssa höyrysahan ja myllyn, jossa on 6 paria kiwiä. Saha- ja myllylaitos on ollut jo toimessa 17 wuotta. Sahassa sahataan wuosittain noin 1000 standarttia lautoja, joista enemmän kuin puolet wiedään ulos, loput myydään omalla paikkakunnalla. Mylly jauhaa noin 25,000 hehtoa wuodessa. Sahalaitokseen kuuluu höyläyslaitteet, päre- ja paanuhöylät.

Lähes parinkymmenen wuoden wanha on myöskin Juho Piirosen sekatawara- ja leipuriliike. Leipuriliike on laajin paikkakunnalla, ollen warsinkin kesänaikana melkosen laaja.

Suurenmoinen liike on Osakeyhtiö E. Qwarnströmin perillisten hiilikauppa. Liikkeen perusti tullipäällysmies E. Qwarnström-wainaja w. 1881. Wähäisestä alusta on liike paisunut wuosi wuodelta yhä suuremmaksi. Laitureita ja warastopaikkoja on yhä suurennettu. Nykyään on wuotuinen kiwihiilien myynti ollut 15,000—17,000 tonnia wuodessa Hiiliä ostaa pääasiassa Wenäjän sotalaiwasto. Liikkeen johtajana on Runar Qwarnström

Nykyinen Seitsin ruokatawarakauppa on perustettu parikymmentä wuotta sitte. Liike harjottaa laajaa ruokatawarakauppaa, osaksi muidenkin tawarain myyntiä

Wielä on mainittawa M. Saksbergin leipuriliike ja W. Kochin perillisten wirwokewesitehdas.

Kirkonkylässä on myöskin osuuskauppa, joka harjottaa yksinomaan sekatawaraliikettä.

Kirkonkylän liikelaitoksista on lisäksi mainittawa Koiwiston Höyrylaiwa Osake-yhtiö, joka on perustettu w. 1905. Yhtiö omistaa matkustajalaiwan, mikä wälittää liikettä Koiwiston ja Wiipurin wälillä. Yhtiön isännöitsijänä oli alussa herra R. Qwarnström ja myttemmin kauppias J. Piironen. Nykyisin kuuluu olewan muodostumassa Koiwiston liike osake-yhtiö, maan ostoa ja myyntiä warten paikkakunnalla.

Kirkonkylän teollisuuslaitoksista puhuessa mainittakoon myöskin kalasawustamot, joita on wiime wuosina perustettu kaksi.

Humaljoki.

Humaljoella ei ole warsin kauan wakinaisia kauppoja ollut. Nykyinen Lenkkerin perillisten kauppa lienee wanhin kylässä. Sen perusti Jonas Lenkkeri 1870 paikoilla. Hän alkoi liikkeensä jokseenkin tyhjästä. Mutta ennen kuolemaansa oli hänen liikkeensä kaswanut suurimmaksi pitäjässä. Liike harjottaa warsin suurta wiljakauppaa. Samoin omisti jo Jonas Lenkkeri suuren määrän purjelaiwoja. Eiwätkä perillisetkään ole niitä wähentäneet. Ne owat kaikki rannikkolaiwoja, jotka wälittäwä halkojen purjehdusta rannikolta ja Saimaalta Pietariin. Wiime aikoina on ruwettu kuljettamaan myöskin hiekkaa, soraa ja kiwiä. Tietysti rahtitawaroitakin kuljetetaan, milloin edullisia rahteja on saatawissa.

Liike harjottaa myöskin erittäin laajaa halkokauppaa.

Halkokauppaa harjottawat useat muutkin henkilöt Humaljoelta, mikä wähemmässä, mikä suuremmassa määrässä.

Sekatawaraliikkeitä on Humaljoella T. Torkkelin kauppa ja Osuuskauppa „Yritys". Osuuskaupasta on tehty selkoa toisessa yhteydessä. Torkkelin kauppa on ollut jo useita kymmeniä wuosia.

Teollisuuslaitoksia on Humaljoella höyrysaha ja mylly. Se on perustettu toista wuotta sitte ja omistawat sen kauppias J. Lenkkeri ja maanwiljelijä Antti Kyytsen.

Kalanpyynnin aikana talwella on Humaljoella liikemiehinä runsaasti, nim. kalanostajia. Mutta se on liikettä, joka ei suinkaan harjottajaansa elätä.

Makslahdessa

on Penttilän perillisten liike. Liike on perustettu kolmattakymmentä wuotta sitte. Paitsi sekatawaraliikettä, harjottaa toiminimi laajaa propsi-, tukki- ja halkoliikettä. Laajuuteensa nähden on liike pitäjän suurimpia. Liikettä hoitawat nykyään Penttilän perilliset, lähinnä Uno Penttilä ja kapteeni Hiob Römpötti.

Makslahdessa on myöskin osuuskauppa.

Yksityisiä liikkeitä on edellisten lisäksi Kurkelassa, Herman Kuren kauppa, Kiiskilässä, Härkölässä Mannolassa, Keskisaaressa, Rautasella ja Tiurinsaaressa.

Herman Kuren sekatawaraliike on pienen puolinen. Mutta sitä wastoin on hän harjottanut laajanpuoleista puutawaraliikettä jo pitemmän ajan. Nykyään on hänellä myöskin höyrysaha Kurkelassa.

Kurkelassa on myöskin kapteeni Jonas Kurki harjottanut metsäliikettä pitkän ajan. Hänellä on höyrysaha ja mylly Johanneksen pitäjässä.

Tiurinsaaressa on ent. lautak. esimies H. Peussa harjottanut sekatawaraliikettä toistakymmentä wuotta. Liike on nykyään laajan puoleinen.

Mannolassa on leskirouwa Maria Mannosen ja weljesten Matti ja Anton Mannosen omistama sekatawaraliike. Tämän liikkeen perusti Kristian Mannonen jo wuonna 1875.

Koiwiston liike on, lukuunottamatta paria kalansawustamoa, kokonaan suomalaisten, wieläpä oman kunnan jäsenten käsissä. Ympäänsä ei muukalaisuus olekaan wielä Koiwistolle ennättänyt tunkeutua juuri missään muodossa. Huwila-asukkaatkin, joita joku määrä kesäsin asustaa Koiwistolla, asuwat wuokratuissa, paikkakuntalaisten omistamissa taloissa tai huwiloissa. Ainoastaan joku harwa tonttimaa on pietarilaisilla koko kunnassa.

Koiwiston liike-elämän tehtäwänä on tyydyttää pääasiallisesti paikallisia tarpeita, joskin muutamat liikkeet owat yleisempää laatua. Arwatenkaan ei liike-elämällä ole tilaisuutta suuremmassa määrässä kehittymään, ennenkuin Wiipurin—Koiwiston rautatie- ja satamahanke toteutuwat. Jos tämä tarpeellinen ja toiwottawa rautatie kerran rakennetaan, awautuu Koiwiston liike-elämän kehitykselle arwaamattomat mahdollisuudet. Toiwokaamme, että se aika ei olisi kaukana.

Koivistolaisen laulu.

Mikko Uotinen.

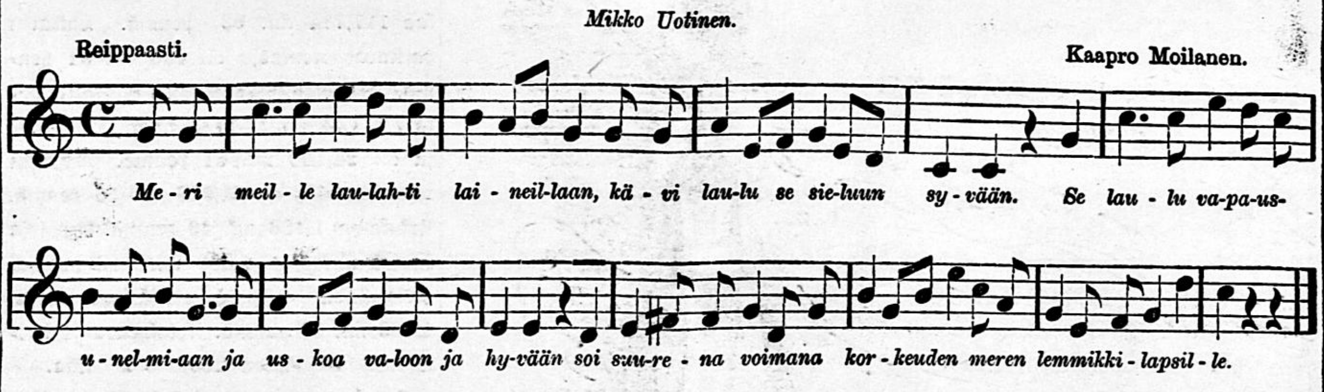

Meri meille laulahti laineillaan,
kävi laulu se sieluun syvään.
Se laulu vapausunelmiaan
ja uskoa valoon ja hyvään
soi suurena voimana korkeuden
meren lemmikki-lapsille.

Kansa meill' on tarmokas toimissaan,
on rehtiä, reipasta, sorjaa.
Se lempii aaltoja armainaan;
meri kärsi ei kehnoa, orjaa.
Meri kutsuu kuohuja uhmaamaan,
elon uljuutta laulamaan.

Elo tääll' on raitista, rohkeaa,
kesäillat on lempeät, armaat.
Lumivaipat talvisin lumoaa,
syyssumut ei sakeat, harmaat
voi kaunista rinnasta kuolettaa.
On kaunis Koiviston maa.

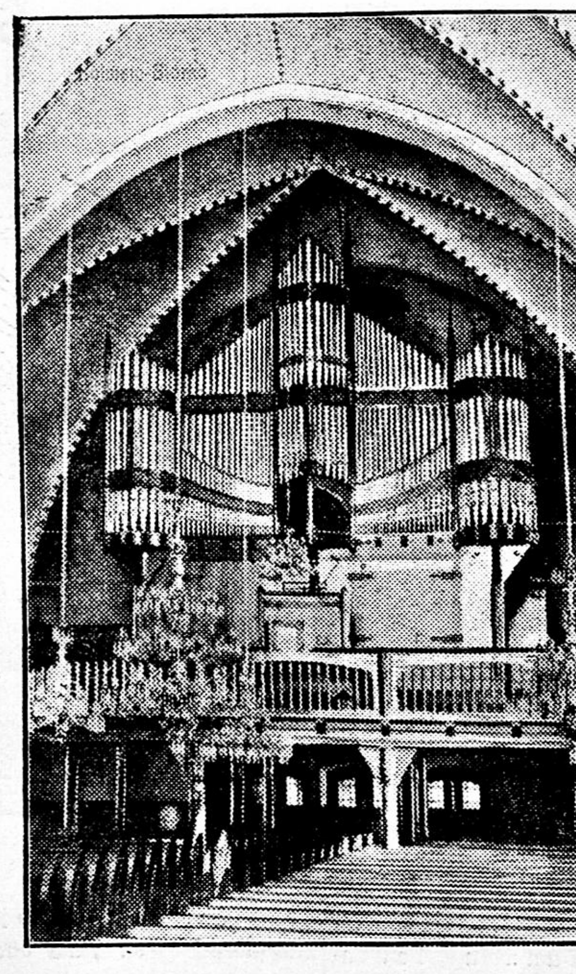

Sisäkuwa Koiwiston uudesta kirkosta.

Seiskari.

Kaukana Suomen lahden ulapalla sijaitsee Seiskarin ulkosaari. Linnuntietä on sinne matkaa Koiwiston saarista n. 30 km., kun sen sijaan Inkerin maasta wain n. 25 km. Seiskarista taasen länteen päin saawutaan ensin 20 km. päästä Peninsaareen ja 30 km. päästä Lawansaareen. Tuo saari ei ole suuruudella pilattu. Sen pituus Pohjariwin päästä Eteläriwin päähän on n. 5 km. Lewein kohta on n. 1 1/4 km. Sen pinta-ala on 400 hehtaaria, asukasluku on 850 henkeä. Noin puolet tuosta pinta-alasta on hiekkaa y. m. arwotonta maata, joten n. 200 ha. jääpi metsää ja wiljelystä warten, joten asukasta kohti tulee tämmöistä saaren maata n. 0,2 ha. Wertailun wuoksi mainittakoon, että Lawansaaren pinta-ala on 1590 ha. ja asukasluku n. 1,200. Mannermaalla sitä wastoin esim. Koiwistolla on pinta-ala 30,490 ja asukasluku 9,000 henkeä.

Saari on itäpuolelta pääasiallisesti lakeata hiekkamaata, kun sitä wastoin länsipuolella on melkein lukematon määrä kareja, luotoja ja yksinäisiä kiwiä aina 3 á 4 kilometrin lewydeltä. Samanlaisia owat muutkin Suomenlahden ulkosaaret. Niissäkin on itäpuoli enemmän lakeata, länsipuoli sitäwastoin enemmän karista. Suomenlahdessa näyttäwät jääröykkiöt wyöryneen idästä länteen kuljettaen mukanaan nuo karit saarten yli wyöryessään. Kaikki muut Suomenlahden ulkosaaret Seiskarista Tytärsaariin owat alhaisia hiekkakangasmaita. Suursaari wain tekee mahtawan poikkeuksen jylhine kalliokorkeuksineen.

Jos missään, niin on noilla saarilla elämä taistelua, niin kesällä kuin talwella. Kun katselee esim. seiskarilaisten kaljaasien risteilyä ulos huonon huonoista satamistaan karien wälitse, ulos aawalle ulapalle kyntämään saarelaisten pehmeätä, mutta silti mutkikasta peltoa, niin tuntee koko olennossaan, että mielen lujuutta siinä tarwitaan. Samoin kuin talwella naisissa ja miehissä lähdetään karuina pakkasina ja pyryinä ulos meren selkäjäälle kalastamaan, niin tuntuu se olewan taistelua jossa tarmoa tarwitaan.

Kaiken uhalla on elämisen pakosta hankittawa mereltä elatus, maaemo on liian pieni ja woimaton siellä asuwia elättämään. Maanwiljelyshän Seiskarissa supistuu wain potaatinwiljelykseen niukasti talon tarpeeksi ja niittywiljelykseen, joka ei tuota heiniä parille lehmälleään isommissa taloissa, waan täytyy kewätpuoleen jo tuoda heiniä Inkeristä. Karjaa on tawallisissa taloissa yksi, isommissa pari lehmää. Muuna karjanhoitoon kuuluwana on sian kaswatus. Tawallisesti sika elätetään kesän yli syksyyn, jolloin se teurastetaan jouluksi.

Mikä wieraan silmää saarella eniten pistää, on kyläkoirien tawaton paljous. Niitä on melkein joka talossa yksi tai kaksikin. Hewosia sitä wastoin on talwisin muutamia, jotka tawallisesti ostetaan jään wahwistuttua ja myydään talwen lopulla. Kesäksi jääpi wain yksi tai kaksi hewosta, joilla kynnetään saaren potaattimaat ja wedetään rannasta koteihin muualta Suomesta tuodut polttopuut, joissa käytetään tawallisesti sahan jäännöspuita. Omaa metsää on kyllä hiukan,

Talvikalastajat.

(Katkelma pitemmästä runosta).

Jäälakeutta laajan Suomenlahden
jo väsyen kelmeten suutelee
säde päivän kullan, se idän mailta
lie ehtinyt tuskin lounaaseen,
kun sammuu jo pois ja rusoihin
viluvärjyviin se pilvet piirtää.
Jo katoo kentiltä kimmellys.
Vain Narvin majakan terästorniin
lyö vielä viime välähdys
ja sitten kiirein kiitää pakoon.
Jo syttyy himmeä tähtikin
ja hämyhyn taivaan ranta sakoo.

Vaan merellä Narvin itäpuolla
on vielä touhua, liikuntaa.
On siellä suuri kalastusleiri,
jää putkaa, ihmistä mustanaan:
Ihan taaja talvinen kaupunki.
On virstaa hyvin se viittä, kuutta,
jääaavikon kesken kohonnut
kuin satujen salattu ihmesaari
tai erämaan virvakangastus
tai niin kuni asutus Alaskan mailla,
min kultarikkaus kasvatti
kylät, kaupungit hetkessä myrskyn lailla.

Ja leirissä raikaa illan laulu,
on päättymässä jo päivän työ,
jo puoleen painuu Suomen rannan
pois raasselijono kuin pitkä vyö,
sen kilvan kulkuset kilajaa.
Ja reslareet ihan kukkurana
on norssia, hopeahailia,
ne leirissä rupliin vaihetettiin.
Koko päivän kesti markkina,
ihan oikea pörssi. Nousi ja laski
sen mukaan hinta, kuin aarteitaan
meren oikukas muori antaa raski.

Hyvin antoikin sentään ja mieli siitä
on metenä miekkosten, kilvassa
avannoilla häärivät, kieli luistaa
kuin rasvaratas ja ruplista
on povella ihana ailahdus.
Ja kiireen vilkkaa verkot mereen
nyt joudutetaan ja kokit jo
padan pannujen peliin putkillensa
hikihatussa rientää, taistelo
näät muonaa vaativi vankanlaista:
käristetty kinkkunassutus
on poikaa ja hyvältä teekin maistaa.

Pian kokki on valmis, jäisen takin
pois yltään kiskoo ja kamiinin
sytykettä täpötäyteen ajaa
ja iskee tulen lastuihin.
Ja siinä loimussa lämpimän
hihat käärien kasvoin punottavin
hän keiton keittää ja ulkoa
tuo laatikon tyhjän pöydän virkaan,
se kyllä tuoksuvi kalalta.
Vaan vahakangas kun liinaks' pannaan
niin jopa silloin on pätevä,
ois' herkkuna vaikka taivaan mannaa.

Jo viimeiset verkot on veteen pantu,
jo päättyi raskas päivän työ.
On avannot peitetty, tuulen suojat
ja tuurat tallessa yli yön.
Ja leiriin jo eri haaroilta
miesjoukot saapuu, naapurukset
likimmäiset yksissä jutustain.
Puhe säästä silloin on huomisesta
paras aine, sen hyvin arvaat kai,
on joukossa montakin tietomiestä,
ne nuuskivat ilman rantoja
ja kiistävät tulevan tuulen tiestä.

Vaan vaiten taampana muista vallan,
kuin rohvessyöri ois viisauden,
käy vanha vakava Peussan Sasu
ypöyksin tuumien, tutkien
ja kulmat rypyssä hokee näin.
Teki sappea aurinko aimolailla
ja pilvet sen pahaiset hattarat
sen kierteli laskua. Pohjannavan
taas kumo on auto. Kai palavat
jo kaukana roimat revontulet.
Jos viskaa tuulen itäänpäin,
niin silloin et suuta sen hevin sule.

Näin harkiten hartaana vihoviimein
jo Sasukin joutuu, ovesta
kuin tervasjuurikas syrjäkaraan
pilan pienestä koettaa kontata
majan matalan lämpöön suloiseen
On kauvan jo vuotettu, vallan valmis
tee takanoissa jo höyryää
ja paitasillaan jo pojat kykkii
ja kylkeä, selkää lämmittää
kamiinin ääressä tulikuuman.
Pian parhaalle kunniapaikalle
saa Sasukin siihen sijaa tuuman.

On ihana olo, kun illallinen
on oiva syöty ja hampaissa
sulosauhuinen suitsuu mahorkkasätkä
tai ehta „Helsingin Fennia".
Jo silloin mieli on haaveiluun.
Jo silloin sukkelat sujuu jutut
kuin valkopurjeinen vallaton
vene keikkuen kiivaassa myötäisessä,
joka miehellä tarina uljas on!
Ken kalamatkoilta kummat muistaa,
syysmyrskystä ken, kun purjepuun
se mursi jo uhaten urhot suistaa.

Se Sasu se sentään tiesi paraat
ajan menneen kolttoset kymmenet,
kun kukoisti maassa pandarolli.
Mitä tohtivat nykyiset miekkoset!
Ei kehuttu silloin liiaksi,
vaan kilpakiista se silti käytiin
moni salmissa Suomen ja Venään maan.
Lujat tullipurretkin, oivat oli
ja nuolennopsat. Lennossaan
monen sentään seisatti ahdas portti
ja siipirikoksi runteli,
kun petti kompassi, merikortti.

Sen sankariajan muistelmia
monet kerrat kuulin, Koiviston
kun selkiä, salmia viiletimme.
Vaan toista jo mieltä nyt kertoja on
lakikirjoista, käskyistä kunnian.
Niin myöskin putkilla talvileirin:
ajanviettona iltain on ne vain,
kunis sätkät sammuu ja silmäluomet
ja jäsenet raukee hervahtain. —
On silloin jo noussut Otavan sarvi
valo vilkkuva leirin nukkuvan —
meren syvässä alla ui silakkaparvi. —
Vaan kaukaa koillisen tundran takaa,
min aavoilla asuu talvi ja yö,
nyt herää tuiskun kuningas Turja
jo palteelle paisuvan pilvivyön
se nousee hiipien, hissuttain.
Se vaanien lounatta, länttä tähyy,
sen kädessä suitset heläjää;
on mieli sen alkaa aimo leikki,
se niitä puistaa, viheltää.
Ja pian on valjaissa villi hepo,
jo laukkaan lähtee kohahtain.
On loppunut tundran öinen lepo.

Ja taivas sakoo ja tuuli yltyy,
jo sammuu tähdet ja valju kuu,
ja tundralta tuhannen virstan päässä
jo ryskää, vinkuu metsän puut,
kun kulkee vihainen vihuri.
Se samoo Ruijan ja Suomen salot,
se kiihtyen voiton kirmassa
jääkentän yltää jo aavan meren,
jo hirnuen Suomenlahtea
sen tanssii, laukkaa hulmuharja,
ja piiska pitkä vinkuvi.
Sen kumua säikkyy vetten karja.

Myös meren kuningas talven vanki
kumun kuulee, herää kummastuin
ja syöverin syvältä linnastansa
jo pintavesille vinhaan ui
sydän sytien oudosta innosta.
Ja kun tuntee koilljsen laulun tutun,
jo tulta silmä iskee, lyö
ja koskena kuohuu kuuma veri:
Nyt alkaa vangitun kostotyö!
Pian kohisten syöverin alta synkän
tulituuran noutaa, putkesta
sata syltä se päähän on varren tynkän.

Ja jää se ryskyy, rakoon aukee,
kun iskee meren kuningas,
pian railo on virstaa viittä pitkä
ja alkaa vitkaan aueta —
on liikkeessä jäinen aavikko.
Ja tuuli yltyy ja yhä kiihtää
meren voimaa, kahleita katkomaan
se nostaa vihaisen merivirran
ja pyryn se pyörteitä tanssittaa.
Se leirin nukkuvan läpi ravaa,
se hihkuu: kuuletko untelo! —
Vaan silloin jo vanha Sasu havaa.

Jo herää, kuulee, säpsähtäen
ylös kyppää, vallan vikkelään
on ulkona ukko tuiskun tuttu.
Monet koki jo kolttoset koillissään,
siks' ankee mielessä aavistus
avannolle rientää, sen avaa, tutkii
virin käyntiä käyden kontilleen.
Ja pian on ratkaistu raskas arpa,
on selvä sen merkki: pyörre veen. —
Ylös ääneti nousee, leiriin kulkee —
Ei kerro arka vavahdus,
mitä mietteitä vaieten mieli sulkee:

Ylös miehet! kaikuu nyt käsky karski,
ylös, ajolla ollaan! Tanskanmaan
tahi Saksan rannoill' on ensi rasti.
jos sinne asti jaksetaan!
Vaan ensin verkot kuiville! —
Ne sanat kiitävät kautta leirin
pian viisivirstaisen, uinailu
äkin katkee, askar' alkaa toinen,
meren mahdin kanssa kamppailu.
Ei tuisku tunnu, ei tuulen viima,
saa tanssia, teuhata kyllin ne,
on verkkojen oton jo viime tiima.

Ne saadaan sentään, muutamia
vain virta köysiä katkoen
vie veroksi ahnaan Ahti herran
lisätulliksi tuhanten entisten.
Vaan sillä aikaa kun tuima työ
on merellä, miestä pannaan pari
sulan railon suuntaa tutkimaan.
Ne hiihtää vasten vihaista viimaa,
mi laulaen tanssii riemussaan.
Ne hiihtää kuin edestä hengen hinnan,
kuin viimeinen viesti läpi yön
vihamiehen saartaman lujan linnan.

Ja kun idästä nousee päivän kajo
ja tuisku tuokion henkäisee,
jo näkee ne kaukaa mustan meren.
mi itään, länteen aukenee
kuin väylä valtava Tuonelan.
On Pitkäpaateen se länttä kohti
ja idässä rantaan Inkerin
se kauas katoo, ja meren mahti
jo soi kuin uruin kymmenin.
Vaan äkkiä näkee he uuden vaaran
ihan eessään, railon aukeevan.
On leiriin suunta sen poikkihaaran.

Sen eestä pakoon kuin myrskysiivin
he kiitävät leiriin uhattuun.
Sen tuho on varma, jos hetki viipyy.
Pian joutua täytyy taisteluun
ja pakoon, nopsa on railon tie.
Ei vielä verkkoja viimeisiä
Meren syvästä saatu, kun ennättäin
jo viesti vaarasta vaanivasta
läpi leirin levii lennättäin.
Pako alkaa, verkkoja, polttopuuta
ja evästä kelkat kiitäen vie,
vaan tuisku tuopi jo turman suuta.

Se repee jo ryskyen, kahtia jakaa
meren päällä uivan kaupungin,
jo sortuu putkia siellä täällä,
ne joutuivat keskireittihin.
Vaan niitä nyt aika ei aatella.
Yli mieli ois' kaikkien idän puolle,
se kauemmin kenties kestäisi,
vaan tie on poikki, monen sadan
se paluumatkan ehkäisi.
Nyt pois vain kiirein reunamilta,
voi sysätä syrjin se lauttoja
ja lki silloin on elon ilta.

Niin lyöty leiri on harhateille,
ja meren mahtava jätti vain
se kiihtyen toivotun voiton kimmaan
vihan viimeiset voimat ponnistain
jääkahleita katkoo, puistelee.
Se repii railoja, yhteen iskee,
jäävuoria nostaa, hajottaa
kuin leikkien tyhjän talvileirin,
pian poimuista pirstat näkyy vaan.
Ja taustana synkän suuren taulun
yhä kasvaen kuuluu, kohisee
meren vapaan valtava voittolaulu. —

Simo Eronen.

— Sanan 3:s numero sisältää: Hengen käwästä (Kianto), Persoonallisuudesta, Pari ajatelmaa (runo), Mietteitä naisliikkeestä, Ajatukset ihmisen muodostajina, Taiteesta, Ihmisen alkuperästä, Nobelpalkinnon saajia 1911 (Maeterlinck), Sairautta ja puutetta wastaan, Mietteitä, Strindbergiä juhlittu, Katsausosasto, Kuwia, Kilpailutehtäwiä, Laufelmia, ja irtileikattawana „Elämää ja ihmisiä" romaanin alun.

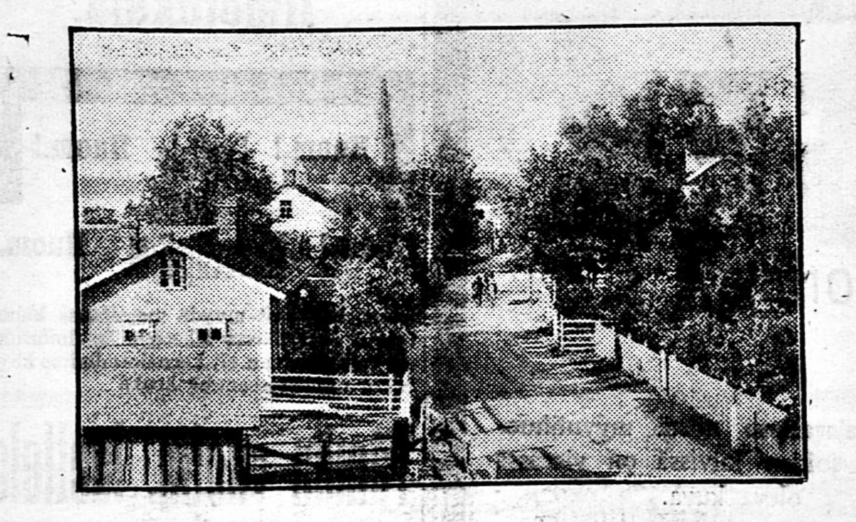

Koiwiston kirkonkylästä.

nutta ei siitä riitä polttopuiksi, sillä se pian loppuisi.

Kalastus ja purjehdus owat asukkaiden elinkeinoina. Kesällä on olo Seiskarissa rauhallista. Wanhukset ja lapset wain silloin owat kotosalla. Muut owat lentäneet kuin linnut pesistään purjehtimaan kaljaaseillaan ympäri Suomen rannikkoa, sillä tawalla hankkiakseen elatustaan. Tämmöisiä kaljaaseja ei Seiskarissa huonojen satamien takia ole kuin noin 25 kappaletta, sen sijaan kuin esim Lawansaarella, jossa satamaolot owat suotuisammat, on niitä noin sadan paikkeilla. Ne owat keskimäärin n. 50 á 60 rekisteritonnin wetoisia, yhden tai kahden talon omistamia. Niiden keskimääräiseksi hinnaksi woidaan laskea 7,000—8,000 markkaa. Onpa joutossa sennmoisiakin, jotka owat tulleet maksamaan yli 20 tuhannenkin markan. Wakuuttamattomia kun owat, on niistä suuri huoli. Usein on welalla hommattu tämmöinen kaljaasi, joka woi milloin hywänsä joutua myrskyjen ja meren saaliiksi, jolloin koko omaisuus on mennyttä. Jälellä owat wain suuret welat.

Hyllywällä pohjalla owat siis tärkeimmän kesäelinkeinon wälineet ja koko omaisuus. Mutta eipä talwielinkeinon wälineetkään ole sen wakawammalla pohjalla. Sen kyllä osottawat kalastajien joutumiset jäälautoilla ajelehtimaan. Mutta waikka tuo talwielinkeinokin, nuotta- ja werkkokalastus, on noin waaranalaista ja hantalata, niin kokoontuu kumminkin Seiskariin hywinä talwina wieraitakin, etenkin inkeriläisiä, niin suuret määrät, että kaikki asuinhuoneet, jopa paikoin saunatkin owat täynnä asukkaita. Nämä tulokkaat owat joko warsinaisia kalastajia, tai sitten kalanostajia, jotka wiewät usein suuret määrät hailia joko Inkerin kautta Pietariin ja Narwaan tai Koiwistolle, sieltä edelleen kuljetettawaksi Pietariin tai Wiipuriin. Tämmöisinä talwina on saaressa liikettä liiaksikin.

Luonteeltaan owat seiskarilaiset samoin kuin lawansaarelaisetkin enemmän jöykkiä, taistelun karkaisemia, mutta silti hywin wieraanwaraisia. Ei siellä wieraan tarwitse kokea kylmää kohtelua, waan otetaan hänet ystäwällisesti wastaan. Saarelaiset itse nimittäin owat liikkuessaan tulleet usein tarwitsemaan muilta wieraanwaraisuutta, sentähden he osaawat panna sille arwon ja osottaa sitä muille, jotka sen tarpeessa owat.

Kirkollisessa suhteessa kuuluiwat Seiskari ja Lawansaari Koiwiston seurakuntaan aina wuoteen 1897 saakka. Molemmissa oliwat saarelaisista selwimmät kirjamiehet ja laulumiehet saarnaajina sunnuntaisin kirkossa ja lukkareina. Nämä samat kastoiwat myös lapset ja toimittiwat hautaukset. Koiwistolta käsin käwiwät papit wain kahdesti wuodessa näissä seurakuntansa osissa kyläluikuja toimittamassa ja noiden saarelaisten hengellisten toimitukset wahwistamassa. Edellä mainitusta wuodesta saakka muodostuiwat nuo molemmat saaret itsenäisiksi seurakunniksi ja kohta sen perästä myös itsenäisiksi kunniksi, eroten siten Koiwiston kunnasta. Noihin saariin tuli kumpaankin oma pastorinsa, joka samalla on ollut kansakoulun opettajana.

Kansakoulu oli saatu saareen jo muutama wuosi aikasemmin. Saaren muodostuttua omaksi pastorikunnaksi, tuli pastori myös samalla kansakoulun opettajaksi. Koulu on jo pitkät ajat toiminut 2 opettajan kouluna. Nyt tämän lukuwuoden alusta alkaen on koulu toiminut jo kolmen opettajan kouluna. Ensimmäiset opettajat, pastorit, owat olleet enimmäkseen suuresti waihtelewia. Noin pari wuotta owat he wiihtyneet saaren seikkailurikkaassa elämässä muuttaen sitten mannermaiden seurakuntain wakawapohjaiseen elämään. Kansakoulun mukana owat myös siwistysseuratkin alkaneet toimintansa. Niitä on ollut raittiusseura „Walo", joka on paljon hywää aikaan saanut ja innolla waikuttanut jo 10 wuotta. Wiime Tapanina wietti se 10 wuotisjuhlaansa. Samoin on innolla koettanut nuorisossa walistusta lietsoa nuorisoseura, joka on ollut toiminnassa jo 4 wuotta. Paljon owat olot Seiskarissa muuttuneet siitä lähtien, kun kansakoulu ja walistusseurat owat siellä alkaneet toimintansa. Sanomalehtiä, joita noin pari kolmekymmentä wuotta sitten tuli wain pariin kolmeen warsinaiseen saarelaisten taloon: „Wiipurin Uutiset" ja „Suomen wirallinen lehti", tulee nyt melkein joka taloon.

Yhdessä suhteessa, jossa Seiskarin kunta on edellä kaikkia Suomen kuntia ja kaupunkeja on henkiwakuutusasia. Seiskarissa nimittäin on joka neljäs henki wakuutettu. Tästä on suurin ansio tulewa utteralle henkiwakuutusasiamiehelle, Kalewan piiritarkastajalle, joka yksityisten keskustelujen ja yleisten esitelmien kautta on tehnyt tunnetuksi tuota tärkeätä säästäwäisyys- ja tulewaisuuden turwaamisaatetta. Tämä kylwö onkin joutunut hywään maahan täällä meren keskuksessa, jossa ihmiselämän mitättömyys luonnonwoimia wastaan taistellessa on silmään pistäwämpi kuin muualla. Meri onkin jo näistä kolme ja neljä wuotta sitten wakuutetuista temmaissut muutamia kylmään syliinsä. Hywä on ollut jälkeen jääneille saada henkiwakuutuksen kautta apua, silloin kun perheen elättäjä on tämmöisen kohtalon uhriksi joutunut.

Osuustoimintakin on osuuskaupan muodossa ollut käytännössä 4 wuotta.

Warttukoot yhä jatkuwasti edellä mainitut toiminnat ja aatteet täsäkin Suomi-äidin myrskyjen keskellä taistelewassa lapsessa.

Seiskarin poika.

Taidetta

Jalmari Finne Kansan Näyttämön johtajaksi

Kansan Näyttämön johtokunnan pyynnöstä on kirjailija Jalmari Finne suostunut eräisillä ehdoilla ja määrätyksi ajaksi Kansan Näyttämön johtajaksi.

Raisowa Mihailowna,

kuuluisa wenäläinen laulajatar, antaa tänä iltana konsertin kansakoulun juhlasalissa muutamien muitten taiteilijain awustamana.

Suljemme konsertin yleisön suosioon.

Helppotajuisessa konsertissa

torstai-iltana oli runsaanpuoleisesti yleisöä, mikä on ilahduttawa merkki musiikkielämässämme. Jälkeen joulun onkin ollut jokaisessa helppotajuisessa kokolailla yleisöä.

Konsertissa esitettiin pitkänpuoleinen ohjelma herra Weneskosken johdolla ylipäänsä hywin, joskaan orkesteri ei tällä kertaa kaikissa paikoissa seurannut johtoa yhtä huolellisesti kuin usein ennen.

Konserttia awusti laulajatar neiti Signe Liljeqwist, laulaen orkesterin säestyksellä Händelin Arian Rinaldosta ja Beethowenin laulun In questa tamba, sekä pianon säestyksellä Sibeliuksen Säf, säf susan ja Merikannon uuden laulun Päiwän nousu. Neiti Liljeqwistillä on täyteläinen, hywin koulutettu, kaunisääninen, enemmän alttaääni. Ääntään hän käyttelee täydellisellä warmuudella, esitys on musikaalista ja terwettä.

Ohjelman yli laulettiin pari numeroa. Laulajattaren esitykset otettiin ihastuksella wastaan ja yleisö osotti wilkkaasti kiitollisuuttaan.

M.

— **Työwäen Teatteri.** Herman Sudermannin „Koti", jota Wiipurin Työw. Teatteri on näytellyt täysille huoneille ja hywällä menestyksellä, esitetään tänään wiimeisen kerran kl. 8 i. p. Kehoitamme niitä, jotka eiwät wielä ole tätä waikuttawaa näytelmää nähneet, pitämään tilaisuuden muistissa. Lippuja saadaan klo 7 i. p. alkaen. Seuraawat uutuudet owat Jalmari Finnen „Sysmäläinen" ja Swen Langen „Sampson ja Dalila".

Venäjältä.

Wenäläis-persialainen selkkaus.

Entisen shahin asiat huonosti.

„Retshin" tietojen mukaan owat Bakuun saapuneet neljä entisen Tiflisin poliisiwirkamiestä, jotka owat palwelleet ent. shahin sotajoukoissa, kertoneet, että ent. shahin sotamiehet ja upseerit owat melkein kaikki hänestä luopuneet syystä, ettei heille ole maksettu palkkoja. Ent. shahin luokse on jäänyt ainoastaan rikollisia. Shahin asema on toiwoton.

Kreiwi Miljutinin kuolema.

Hallitsijan käskystä on Wenäjän armeijassa kreiwi Miljutinin kuoleman johdosta määrätty kolmipäiwäinen suru. Pensan 121:n jalkawäkirykmentin suruaika on määrätty yhdeksäksi päiwäksi.

Sukulaisten pitämässä neuwottelussa on päätetty luopua kreiwi Miljutinin ruumiin balsamoimisesta. Sotamarsalkkaan päättyi kreiwi Miljutinin suku.

Ulkomailta.

Sota.

Uusi taistelu.

Muuan ranskalainen sanomalehtikirjeenwaihtaja, joka on sotanäyttämöllä turkkilaisessa leirissä, ilmottaa eräästä paikasta Tuniksen ja Tripoliksen rajalla, että turkkilaiset ja arabialaiset joukot owat useita tunteja kestäneen yöllä tapahtuneen taistelun jälkeen karkottaneet italialaiset warustuksistaan ja wallottaneet paljon sotatarpeita. Italialaisilta kaatui taistelussa useita satoja, mutta turkkilaisilta kaatui wain 32 ja haawottui 81 miestä. Italian sotalaiwat estiwät turkkilaisten takaa-ajamasta wihollistaan. — Sittemmin pommittiwat turkkilaiset Homsia, jolloin useita taloja, joissa oli paljo muonawaroja, räjähti ilmaan.

Turkin sotaministeri on wastaan ottanut majuri Enwer beyltä sähkösanoman, jossa ilmotetaan, että turkkilaiset ja arabialaiset owat tehneet yöllisen hyökkäyksen Dernaa ja Benghasia wastaan. Italialaiset kärsiwät suuria tappioita. Turkkilaisilta kaatui 30 ja haawottui 40 miestä.

Tuo sähkösanoma wahwistaa siis ranskalaisen sanomalehtimiehen lähettämää ilmotusta.

Balkanilta.

Wakawa taistelu tapahtunut santarmien ja bulgarialaisten partiojoukkojen wälillä.

Konstantinopolista, helmik. 9 p:n. Galitshinan lähellä on ollut wakawanlaatuinen taistelu santarmien ja bulgarialaisten partiojoukkojen wälillä. Paljon miehiä on kaatunut tahi haawottunut. Gatshanowissa on niinikään sattunut yhteentörmäyksiä.

Sähkösanomia

Churill puhunut Belfastissa.

Puhe kosketellut Irlannin homerulekysymystä. Wastoin odotusta sujunut kaikki rauhallisesti. Wain äänioikeutta haluawat naiset hiukan häirinneet järjestystä.

Belfastista, helmik. 9 p:nä. Churchill selitti puhuessaan homerulesta, että se on sopusoinnussa waltakunnan etujen kanssa. Waltakunnalliset kysymykset owat pohdittawat eri parlamentissa. Hallituksen ehdotus on osana suunnitelmasta, jonka tarkoituksena on wähentää waltakunnan parlamentin työaikaa. Hallitsija woi kieltäytyä antamasta hywäksymistä epäoikeudenmukaisille laeille. Niinikään tullaan turwaamaan uskonnon wapaus ja sotalaitos asetettawaksi waltakunnan tarkastuksen alaiseksi Irlannin edustajain waltuus parlamentissa tulee rajotettawaksi. Kaikki sujui rauhallisesti, ainoastaan suffragetit häiritsiwät wähän järjestystä.

Koiwiston polska.

Koiwistolaiset salakuljettajina entis aikoina.

Annan tässä wanhan salakuljettajan itsensä kertoa:

Entisinä aikoina, kun talwet oliwat kowia ja Suomenlahti kauttaaltaan jäässä kuljetettin hewosilla wiinaa Wirosta, sokeria, tupakkaa ja teetä Pietarista. Näillä retkillä usein jouduttiin tullimiesten kanssa tekemisiin. Meillä oli aina hywät hewoset ja itse olimme nokkeloita jo owelia, emmekä siis koskaan joutuneet kiinni muulloin kuin majataloissa tai jos tullimiehet sattuiwat paksun lumen aikana metsäteillä wastaan. Sattuipa joskus pikku otteluitakin tullimiesten kanssa. Muistan wieläkin, kun me kerran neljän miehen ajoimme Pietarista sokerikuormilla ja olimme Seiwästön niemen tienoilla Suomenlahden jäällä. Näimme maista päin tulewan hewosen, jonka reessä sittemmin huomasimme olewan kaksi tullimiestä. Kun oli huononpuoleinen keli ja emme tahtoneet rasittaa hewosia kowalla ajolla, niin he meidät pian saawuttiwatkin. Silloin me karkasimme tullimiehiin heti kiinni, otimme aseet pois, tehden siten heidät meille waarattomiksi. Ja kun huomasimme niiden olewan hywässä humalassa, rupesimme heti muka neuwottelemaan mitä heidän kanssaan oliski tehtäwä. Eräs meistä otti mukana olewan tuuran reestä ja rupesi hakkaamaan awantoa jäähän uhaten upottaa heidät meren syywyyteen. Tullimiehet rukoiliwat armoa, waan mies suurensi yhä awantoa; wihdoin lausui muuan joukostamme: „nämä miehet owat juoneet niin paljon wiinaa, että jos heidät upotamme meveen, niin hailit karkkoawat näiltä tienoilta ja siten teksimme suuren wahingon kalastajille". „Ei upoteta", myönsimme toisetkin. Sitten sidoimme heidän kätensä, panimme ohjaksen perät niskan taakse, käänsimme hewosen pään maihin päin ja lähetimme heidät takaisin samoja jälkiä, joita oliwat tulleetkin.

Myöhemmillä ajoilla kuljetettiin jaaloilla pirtua ja rommia Saksasta, joskus niinkin suuria lasteja, että sen arwo oli 15—16,000 markkaa. Ne lossattiin ulkosaariin ja niiden rannoille matalalle wedelle upotettuna. Upottaminen tapahtui siten, että hienosta rottingista laitettiin „roput" tynnyrien ympärille ja „ropun" päähän raskas kiwi painoksi. Sieltä sitten kuljetettiin pienemmillä jaaloilla wähitellen, weneillä ja talwella hewosilla myyntipaikkoihin, joskus aina Jääsken ja Ruokolahdelle saakka. Silloin kun wiinajaalaa odotettiin Saksasta kotiin tulewaksi, oli määrättyihin paikkoihin asetettu wahteja, jotka edeltäpäin sowituilla merkkitulilla jaalan lähestyessä ilmottiwat, oliko tullialuksia saapuwilla wai ei. Nämä samat wahdit useinkin johtiwat tullimiehet harhaan petättömillä ilmiannoilla wiinajaalojen tulemisesta, ynnä muilla kujeillaan.

Kerran, kun tulimme Memelistä wiinalastilla, arwoltaan 12,000 markkaa, saawutti meidät tullihöyrylaiwa Baltisportin kohdalla Suomenlahdella, waan kumminkin lähempänä Wiron rantaa ja kun ilma oli kirkas ja tuulta wähän, jonka wuoksi emme päässeet pakenemaan, niin olimme pakotetut antautumaan. Tullihöyry otti meidät peräänsä ja wei Helsinkiin, jossa lastimme losattiin ja meidät wangittiin. Muutaman päiwän perästä wietiin meidät raastuwanoikeuteen, jossa tullilaiwan kapteeni waati meille rangaistusta salakuljetuksesta ja purjehdusrikoksesta, kun meillä ei ollut asianmukaisia laiwan eitä lastikirjoja. Mutta me selitimme, että näin myöhäisen ajan wuoksi — se oli noin wiikkoa ennen joulua — emme malttaneet odottaa tullipapereita Memelissä ja olimme matkalla Ruotsiin, waan kowa myrsky ja juomaweden puute pakotti meidät tulemaan Suomenlahteen. Paperit me kyllä aikanamme saamme Memelistä. Tullilaiwan päällikkö teki wäärin wangitessaan meidät Wenäjän puolella, sillä siellä hänellä ei ollut oikeutta ottaa meitä takawarikkoon. Asia lykättiin. Samalla kertaa oli oikeuden kuulijana eräs ystäwänikin. Hän kirjotti heti Memeliin wiinakauppiaalle ja kertoi miten hullusti täällä oli käynyt sekä pyysi häntä heti toimimaan niin, että lastipaperit, jotka osottawat, että lasti oli Ruotsiin menossa, mitä pikemmin toimitettaisiin Helsinkiin. Kun asia oli seuraawalla kerralla tutkittawana, oli lastipaperimme täydessä kunnossa, osottaen lastin todellakin olewan Ruotsiin menossa, jonka wuoksi ja kun takawarikko oli tapahtunut Wenäjän puolella, raastuwanoikeus katsoi tullilaiwan päällikön menetelleen wirheellisesti tehdessään tämän takawarikon ja määräsi wiinat jälleen lastattawaksi jaalaan tullilaiwan päällikön kustannuksella ja määräsi meidät wiemään wiinat sinne, mihin ne oliwat kirjojen mukaan menewätkin. Mutta seisokkirahoja jaalallemme ja hywitystä wankina olosta emme saaneet. Suomessa kumminkin nekin wiinat juotiin, tullimiesten kaikista ponnistuksista huolimatta. He oliwat näet warmat siitä, että lastia ei Ruotsiin tultaisi wiemään, waikka päätös jutusta niin tulikin.

Erittäin hywin onnistui kerran taas, kun me neljän wankan miehen kera lastasimme ulkosaaren rannalta 30 waattia pirtua, pieneen, erittäin hywäkulkuiseen jaalaan ja lähdimme purjehtimaan Uudenkirkon rannikolle. Wähän ennen illan tuloa ajoimme lastea erääseen lahdelmaan, kun toisen niemen takaa pistäytyi esiin tullijaala. Käänsimme heti keulan ulospäin. Tullijaala oli tuulen päällä ja meidän tilamme näytti arweluttawalta. Kuitenkin päätimme koettaa wiimeiseen saakka; tuuli oli jokseenkin nawakka ja silloin alkoi hurja kilpapurjehdus; siinä risteiltiin puoleen sekä toiseen, waan tullijaala ollen tuulen päällä läheni lähenemistään. Wihdoin oli se jo niin lähellä meitä, että kolme miestä sen keulalla seisoi puoshaat kädessä, tarttuakseen meihin kiinni, waan silloin pistimme ulos kolme pitkää airoa ja muutama kymmen wankkojen käsiwarsien hartiawoimalla wimmatusti tehtyä nykäystä, niin oli jaalamme liwahtanut tullijaalan keulan editse ja wielä muutama satanen woimakasta nykäystä pitkillä airoilla, niin olimme jättäneet tullijaalan jälellemme ainaiseksi. Käänsimme keulan ensin Koiwistolle päin, waan kun yö pimeni, eikä tullimiehet meitä nähneet, käänsimme jälleen keulan itään päin ja wielä samana yönä lastimme ankkuriin Thrisewän rannalle 5 jalan syywyiselle wedelle, kun lähempänä rantaa oli jääsohjoa. Kun kilpapurjehduksessa tullimiesten kanssa olimme pakotetut jättämään weneemme, ei ollut muuta neuwoa kuin että yksi meistä hyppäsi jääkylmään weteen ja kaalasi noin ¼ kilometrin päässä olewaan rantaan, Matin lämpöiseen tupaan, josta Matti kolmen miehen, weneen ja hewosten kanssa tuli meille awuksi lossaamaan lastia, joka wielä samana päiwänä pantiin Matin hywään huostaan.

Aamulla meistä ei näkynyt jälkeäkään Thrisewän rannalla, waan jaalamme oli ankkurissa Wammelsuun tulliwartion läheisyydessä ja itse istuimme Tahwanan lämpimässä kamarissa hieroen uusia wiinakauppoja

Eräänä talwi-iltana tulimme ulkosaaresta wiiden wiinakuorman kanssa Pyhtylän Topin taloon, joka oli meidän tawallinen majatalomme. Kysyttyämme isännältä, onko rauha maassa ja saatuamme myöntäwän wastauksen käwimme kaikki lewolle tuwan lattialle olkien päälle. Mutta puolenyön aikana koputettiin akkunaan. Isäntä nousee ylös ja tuntee heti wieraat tullimiehiksi. Kohteliaasti pyytää hän wieraat sisään kamariin, sanoo olewansa erittäin iloinen tawatessaan wanhoja tuttawia ja alkaa heti tarjota heille ryyppyjä, waan emäntä pistäytyi tuwan puolelle meille ilmottamaan keitä taloon oli tullut. Ilman melua, waan tulisella kiireellä me pukeuduimme ja riensimme ulos pihalle. Pian joutuiwat silloin hewoset waljaisiin. Mutta tullimiehilläkin oli wihiä meistä ja yksi heistä, isännän estelyistä huolimatta tuli ulos ja huomasi meidät sekä ilmotti towereilleen, jotka heti kiiruhtiwat ulos, waan silloin oli meillä jo kaikki hewoset waljaissa ja lähdimme ajamaan, tullimiehet kintereillä. Se oli hurjaa kilpaajoa. Neljä meistä pääsi pakoon, waan wiides, jolla oli liian raskas kuorma, jätti kuorman ja hewosensa tullimiehille ja lähti itse metsään pakoon.

Meitä oli kerran kolme koiwistolaista Lappeenrannan markkinoilla, kukin ostimme siellä hewosen, waan pääasiallisesti olimme siellä welkomassa kauppatuttawiamme ja päättämässä uusia wiinakauppoja. Kun illalla istuimme seurahuoneella, liittäytyi joukkoomme eräs herrasmies, esitti itsensä ja sanoi olewansa Ruokolahden nimismies. Kun siinä pakistiin yhtä ja toista, niin kysäsi hän: wieläkö siellä Koiwistolla harjotetaan salakuljetusta? johon me tietysti wastasimme kieltämällä. Sitten hän alkoi kertoa, että joku wuosi sitten, eräänä syysiltana tuli hänen luoksensa muuan tunnettu ruokolahtelainen ja ilmotti, että nimitettyä maantietä myöten ajaa tänä yönä kolme koiwistolaista salakuljettajaa wiinakuormineen. Minä päätin tehdä takawarikon, kutsuin luokseni heti siltawoudin ja erään lautamiehen, teimme kiinniottosuunnitelman ja pimeän tultua menimme erään mäen alle odottamaan tulijoita. Pari kolme tuntia odotettuamme kuulimmekin kärrien jyrinää siltä suunnalta, josta salakuljettajien piti tuleman. He ajoiwat hiljaa, koska jyrinää kuului niin kauan, olimme kowassa jännityksessä. Wihdoin he tuliwat mäen alle, waan silloin he lisäten wauhtia ajoiwat täyttä karkua mäkeä ylös. Pimeän wuoksi emme uskaltaneet tarttua hewosiin kiinni, minä tapasin kuitenkin wiimeisen ajajan kärrin perästä kiinni, mutta kowan wauhdin wuoksi en woinut hypätä ylös kärryihin, waan riipuin siinä siksi kunnes kourani heltyiwät ja minä kaaduin nenälleni maantielle, lopetti hän nauraen. Silloin sanoin walawasti nimismiehelle, että hänellä oli hywä onni

Miten niin? kysäsi hän ihmetellen.

— Jos sekuntinkaan wielä kouranne olisiwat pysyneet kärryjen perässä kiinni, niin ei teillä ainakaan toisessa kädessä olisi wiittä sormea, sillä juuri silloin kun kouranne heltyiwät irti, olin minä saanut kirween käteeni ja sillä olisin katkaissut sormenne, selitin.

— Teko se sitten olitte! Olisitteko lyöneet kirweellä? Oletteko ennenkin ihmisten käsiä katkoneet? huudahti nimismies kauhuissaan.

„No, no, rauhottukaa toki, herra nimismies", sanoin minä, „yksi kertahan se on aina ensimäinen. Tietysti minä pidin teitä maantierosiwona ja mitäpä sellaiselle muutakaan tekisi kuin katkaista sormet, päästäkseen rauhaan.

Nimismies mietti hetkisen, hän oli ymmärtänyt minut ja silloin meiltä kaikilta pääsi sydämellinen nauru, jonka jälkeen kilistelimme lasiamme nimismiehen onneksi. Oliwathan hänellä kaikki sormensa jälellä.

H. R.

Merenkulku Koiwistolla entisinä aikoina.

Jo wanhemmista ajoista saakka owat koiwistolaiset harjottaneet merenkulkua pienemmillä aluksilla Suomen-, Pohjan-, jopa Itämerelläkin. Mutta wasta 1860—70 alkoiwat he rakentaa suurempiakin laiwoja, joilla woitiin lähteä Itämerta kauemmaksikin. Waan kun maassamme ei ollut suomenkielistä merikoulua, niin oli suomenkielisten merenkulkijain peräti waikea saada niitä wälttämättömimpiäkin tietoja merikuluntieteessä, joita laiwan päällikkö tarwitsee kuljettaessaan laiwaa aawalla merellä. Senpä wuoksi oliwatkin koiwistolaiset merenkulkijat pakotetut ottamaan laiwoihinsa Turun ja Helsingin puolelta ruotsinkielisen merikoulututkinnon suorittaneita miehiä „lakukippareiksi", jotka ollen „styrmannin" nimellä laiwalla, kuljettiwat laiwaa merellä, waan ylipäällikkyyden laiwassa pitiwät koiwistolaiset itse. Näiden tällaisten päälliköiden etuviwissä ensimäisenä oli Sakari Römpötti, ketterä ja tarmokas merimies; hänellä oli myöskin paras koiwistolainen laiwa. Muiden hywien ominaisuuksiensa ohella oli hänellä erittäin hywä onni merellä, hänellä oli melkein aina hywät tuulet ja yhtään ainota haaksirikkoa ei hänelle tapahtunut koko pitkänä purjehdusaikanaan.

Wirkin weljekset, Juoso, Paawo ja Juonas oliwat kaikki tarmokkaita merimiehiä, heilläkin oliwat hywät laiwat. Hiob Peussa, Juonas Kurki, Kaapro Hoikkala ynnä monta muuta oliwat kaikki aikakautensa waatimuksia wastaawia kelpo merimiehiä. Useammat näiden „lakukippareista" oliwat wiinaan menewiä, waan olipa heidän joukossaan kelpo miehiäkin, jotka opettiwat päälliköillensä merikulumtiedettä kesällä laiwassa ja joskus talwen aikana kotonakin, joten nämä ennen pitkää kykeniwät kuljettamaan itse laiwojaan merellä. Kun Wiipurin merikoulu 1868 awattiin, niin ilmottautui siihen oppilaiksi useita koiwistolaisia nuoria merimiehiä.

Ensimäisinä siinä oppilaitoksessa suorittiwat kauppalaiwurin tutkinnon Johan Peussa ja Joel Römpötti, jotka kuljetettuaan useita wuosia laiwoja ulkopuolella Itämeren, owat wieläkin meripalweluksessa, Peussa luotsiwanhimpana Koiwistolla ja Römpötti kuljettaa Hackman & C:n sokerilaiwaa „Optima" Helsingin—Wiipurin ja Saimaan satamien wälillä. 1870—76 jolloin rahdit oliwat korkeimmillaan, oli koiwistolaisilla yhteisiä laiwoja johannekselaisten kanssa noin 25 kpl., jotka purjehtiwat Itämerta ulompana ja joissa kaikissa oli täysin kykenewät päälliköt omalta paikkakunnalta. Rahtia silloin saatiin, esim. puutawaroista, Uuraasta Englannin itärannalle 40—45 shillinkiä standartilta ja sieltä kiwihiilistä Kronstadtiin 10—12 shillingiä tonnilta, nykyään saadaan puutawaroista 20—24 shillinkiä standartilta ja 3—4 shillinkiä tonnilta kiwihiilistä.

Kun myöhemmin alkoi ilmaantua paljon höyrylaiwoja ja rahdit alkoiwat aleta alkoi Koiwiston ulkomeri-laiwastokin wähitellen pienentyä. Uusia laiwoja ei rakennettu ja wanhojakin myytiin pois. Nyt ei Koiwistolla ole yhtään ulkopuolella Itämerta purjehtiwaa laiwaa.

H. R.

„Hiidenkiwi"

on Watnuorin ja Härkälän kylien keskiwälillä synkässä metsässä, pari sataa metriä syrjässä tieltä. Kiwen päällitse tulkee kapea metsäpolku, jonka kahden puolen on kiwen päällä itään kuin portin patsaat. Rannan puoli kiwestä on syrkeäpi, ja siinä sywässä on aukko kiwen sisään, missä näyttää muinoin asuntoa pidetyn, kostapa sieltä on nykyisin tawattu päreen päitä, hiiliä ja luupalasia.

Tarina kertoo, että siellä piti aikoinaan asuntoa „Hiisi" poikinensa. „Hiiden" yleisesti tunnettu nimi oli myöskin „Pielaparta" (walkoparta). Tämä „Pielaparta" teki monellaisia kepposia läheisyyteen asuwille ja myöskin tiellä kulkijoille asuntonsa kohdalla. Useasti se säikytteli ja seisautti hewosia niin ettei niitä saanut asteltaan eteenpäin kulkemaan. Jos taas niitä ajajat pakottiwat edelleen, niin „Pielaparta" wiskasi wempeleen metsään. Ja monasti ilman mitään muuta lensi „Hiidenkiwen" kohdalla wemmel metsään. Tämä kepponen oli yleisesti tunnettu, ja siitä tiedettiin, että silloin kun se tapahtui, oli „Hiisi" kotona.

Häätilaisuuksissa ynnä muissa kekkereissä oli „Pielaparta" tawallisesti aina mukana. Siellä oli hänen suurimpana huolenansa paitsi että kaateli rokkakattiloita, saada juopuneet tappelemaan, ja makeasti nauraen hän monasti ihaili miesten tuimaa ottelua, jota hän kaikellaisilla riettaan kujeillaan wielä tulisemmaksi lietsoi. Sitten kun wieraat oliwat wäsyneet ja päät uneen painuneet, tuli „Pielaparralle" ikäwä ja ikäwissään hän läksi lentää löyhyttelemään poikiensa luo „Hiidenkiwen" loukkoon.

Kerran wietettiin Härkälässä häitä, ja Watnuorin mies ajoi myöskin sinne „Hiidenkiwen" ohi. Jouduttuaan „Hiidenkiwen" kohdalle kuuli hän surkeata huutoa kiwen luota metsästä. Näin siellä huusi: „Paranen, punahamonen, sano häihin menthäsi: Pielaparran poika kuol', män rokkakattilaan!" — Watnuorin mies ajoi kiiruusti häätaloon, jossa huomasi ankarasti riideltäwän ja tappelua hierottawan. „Pielaparta" istui uunilla ja koetti tehdä woitawansa tappelun aikaansaamiseksi. Mutta kun Watnuorin mies kertoi, mitä „Hiidenkiwen" luota kuuli niin surkeasti ulahti uunilla „Pielaparta", löyhähti owea kohden ja kiireesti lensi kotiinsa.

Nämä kaksi onnettomuutta — keskeytynyt tappelu ja pojan kuolema — tekiwät „Pielapartaan" niin masentawan waikutuksen, ettei hän enää kauan wiihtynyt „Hiidenkiwessä" waan muutti siitä pois „kimpsuinensa" ja jätti jälkeensä ilmotuksen, että jos joku tahtoo häntä tawata, niin hänet löytää „Kuukkulilasta".

Oikeus- ja poliisiasioita.

— **Karannut tutkintowanki saatu kiinni.** Eilen sai poliisi kiinni Kiwennawalla Pekka Tuomaanp. Litwosen, joka wiime joulukuun 19 p:nä karkasi Jaakkimassa sikäläiseltä wanginkuljettajalta.

Litwonen, kotoisin Kesälahden pitäjästä, on tehnyt useita warkauksia m. m. Räsäsen räätäliliikkeeseen Sortawalassa ja Wiipurissa kello- y. m. warkauksia.

Kaup. suomal. kirkossa:

Setsagesima sunnuntaina:

Klo puoli 10 rippipuhe: rovasti Jauhiainen, klo 10 päiväsaarna: kirkkoherra Katanvisto, klo 5 iltasaarna: rovasti Jauhiainen.

Ruotsal. kirkossa:

Klo 10 päiväsaarna: lehtori v. Bonsdorff.

Diakonissalaitoksella:

Klo 5 raamatunselitys: pastori Nordström.

Rautatiejumalanpalvelus klo 10 a.-p. Karjalan ejikaupungin ruokushuoneessa, klo 5,50 i.-p. Nurmen asemalla past. Wajama.

Luth. rukoush.

Sunnuntaina klo 12 päivällä pyhäkoulu, klo 6 i.-p. oma iltama rov. Jauhiainen, past. Nordström y. m. Keskiviikkona klo 7 i.-p. op. Eerikäinen

Wiipurinmaaseurakunnassa.

Setsagesima sunnuntai.

Päätirtossa rippisaarna klo puoli 10 pastori Liukku. Päiväsaarna klo 10 pastori Saarnio.

Karjalan ejikaup. ruokoushuoneessa klo 10 pastori Wejama, Uskilan kanjaloululla maakirkko klo 10 pastori Sistikainen, Talikkalan tirtossa klo 12 past. Witikainen, Hietan rukoush. klo 6 i.-p. past. Witikainen. Raam. selitys enji torstaina klo puoli 6 i.-p. Tammisuon koululla pastori Witikainen.

Lukusia jatkuvaan maanantaina t. k. 12 p:nä klo 9 a.-p. Louvolla Matti Anttolaisella ja klo 3 i.-p. Nurmissa Eljas Nurmilla, tiistaina 13 p. klo 10 Kiiskiläsjä Juho Ahokaalla ja klo 3 Tertwajoen Nepolassa Juho Tynin perill., keskiviikkona 14 p. klo 10 Posjulin tuwissa ja klo 3 Löytömäellä Ejaias Pystyellä, torstaina 15 p. klo 10 Wanhassa kylässä Matti Ampujalla ja klo 3 Tertwajärwellä Heikki Kuuluwaisen perill., perjantaina 16 p. klo 10 Wahwealassa Eljas Wahwelaisella ja klo 3 Rakkolanjoella Dippelin howissa, maanantaina 19 p. klo 10 Alajärwellä Aleks. Styöllä, tiistaina 20 p. klo 10 Kelkkala ja itäiset ejikaupungit Talikkalan kirkossa ja keskiwiikkona 21 p. klo 10 Hietan rukoushuoneessa läntiset ejikaupungit.

Kiertokoulut toimivat t. k. 16 pstä Löytömäellä Antti Käellä edelleen Wanhassa kylässä, Wahwealassa, Jyrkiläsjä Tuomas Hyttillä jonne Kilpeenjoen Sydännaan lapset saapukoot, Mäkiläsjä, Saarelassa kansakoululla, Teräwäläsjä Juho Kölhillä, Porlammilla ja Tirhiällä Aleks. Holtisella.

Rahakurssi.

Suomen Pankki 5 p. helmikuuta 1912

	Myynti-kurssi. Smk.	Osto-kurssi. Smk.
Pietari a/v	267: 80	266:66½
3 kk.	—: —	263: 80
Lontoo a/v	25: 36	25: 24
3 kk.	— —	25: 02
Pariisi a/v	100: 50	100: —
3 kk.	—: —	99 10
Antwerpen	100 —	99: 40
3 kk.	—: —	98: 40
Saksa a/v	123: 70	123: 40
3 kk.	—: —	122: 10
Amsterdam a/v.	210: —	—: —
3 kk.	—: —	206: 70
Wien k. s.	105: 50	104: 80
Tukholma	139 10	138 80
Kristiania	139: 10	138: 80
Köpenhamina	139: 10	138: 80
New York & Chicago	5: 23	5: 16

Kokouksia.

Suutari Pekka Pirhosen konkurssipesän velkojat

kutsutaan kokoontumaan tiistaina 27 pnä helmik. 1912 klo 3 päivällä toimitsijamiehen asuntoon Raivolassa perimään saataviaan lopullisessa osingon jaossa, sekä tarkastamaan lopputili konkurssipesän hoidosta.

Sen ohessa muistutetaan konkurssisäännön määräyksestä, että poisjääneet velkojat saavat tyytyä saapuville tulleiden päätöksiin. Raivolassa, 28 pnä tammik. 1912.

S. Reiman.
1458 Toimitsijamies

Edesmenneen **Kauppiaan Aleksander Kunitzinin** Raivolasta konkurssiin luovutetun pesän velkojat kutsutaan tämän kautta kokoontumaan maanantaina 26 päivänä helmik. 1912 kello 1 päivällä Viipurin kaupungissa olevaan Belvedere nimiseen hotelliin keskustelemaan ja päättämään:

1) pesään kuuluvan kiinteän omaisuuden rahaksi muuttamisesta,

2) uskottujenmiesten ja toimitsijamiehen palkkiosta ynnä muista konkurssipesää koskevista asioista.

Sen ohessa muistutetaan konkurssisäännön määräyksestä että kokouksesta poisjäävät velkojat saavat tyytyä saapuville tulleiden päätöksiin.

Viipurissa, 5 p. helmik. 1912.

1857 **Toimitsijamies.**

Huutokauppa.

Hirsien hankinta-huutokauppa

Hounin nuorisoseuran talon rakennusta varten pidetään maanantaina t. k. 12 pnä klo 2 i. p. Louolla G. A. Kakriaisella. Samalla tarjotaan talon hakkaus urakalla tehtäväksi. Ehdot lähemmin tilaisuudessa. Rakennustoimikunta pidättää ⅓ tunnin mietintöajan hyväksyä tai hyljätä tarjous.

Rakennustoimikunta.
Maak.7 2061

Suuri huutokauppa.

Tänään klo 10 ap. myydään huutokaupalla suuri joukko palton-, nutun- ja liivinnappia, knepparia, huonekaluja niinkuin sänkyjä, madrassia, pöytiä, tuolia, pianino, lamppu y. m., nenäliinoja, paitoja, sukkia, sekatavaraa, tupakkateoksia, lasi- ja poslinitavaroita, paperia, kuvia y. m. ilman pohjahintaa. Hyvä tilaisuus jälleenmyyjille.

Uusi Huutokauppa, P. Siimes.
2086 Torkkelinkatu 18.

Myytävänä.

P. J. Happonen

Viipuri,
Karjalank. 11.

Suuri hyvin lajiteltu varasto: **Kelloja, Silmälaseja, Doubletavaroita ja Sähkö-taskulamppuja** y. m. Työ taattua.

Hinnat erittäin halvat. 1859

N:o 286.

Hyvä metsätila

Saimaan vesistön lähellä, **Savonlinna—Pieksämäen** radan varrella. Voidaan elättää 40 lehmää. Metsässä noin 30.000 tukkipuuta 6" 18' ylöspäin. Hinta 120,000 markkaa. Lähemmin

Aksel Alanderin konttorissa.
2070

AXA

Kauraryynit Kaurajauhot

AXAN suuren menekin johdosta ei löydy yhtään vanhoja paketteja jälellä produeissa, mikä muuten helposti sattuu tuotteille, joita vähemmän myydään. Kaurar ynien tulee olla niin tuoreita kuin mahdollista. Pitemmän ajan seisottua varastossa, kadottavat ne niinhyvin ravintoarvonsa kuin makunsakin.

Pyytäkää sen vuoksi aina **AXA'a,** niin voitte olla varmat siitä, että saatte parasta mitä löytyy. 1914

KALK-KIA-

hankkii

Paraisten **Kalkkivuori Osakeyhtiö.**

Parainen.

Pyytäkää tarjouksia ja kirjallisuutta maanviljelyskalkista.

2006

Talo myytävänä Pantsarlahden kaupungin osassa. Lähemmin Sammonkatu 8. 1108

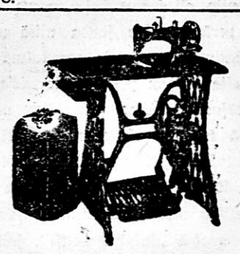

Kun kaunista tikkiä vaatteisiis' tahdot,
Ja kukkaros hyötyä samalla katsot,
Käy Viipuriin Albin Kempin luo,
Hän halvalla „Kayserin" hyvän suo.

Jos sarkaan, nahkaan tai silkkihin,
Sä tahtonet tikin kaunihin,
Niin „Kayser" aina on valmiina
Vuoskymmenet ompelee vahvana.

Vaikk' linnoissa uljaissa koristus,
Matalan majankin somistus
On sirous, komeus „Kayserin";
Ja kuuletko? — Käynti on hiljaisin.

Albin Kemppi

Ompelukone- ja Polkupyörä-Liike
Pohjolan- ja Maunukatujen kulmassa

IVAN AKIMOFF'in

Jauho- ja Sekatavarakauppa

Viipurissa, Katarinankatu N:o 20. Telefooni 3 11.

HUOM.! Alituinen suuri varasto ajanmukaisiin huokeampiin hintoihin suositellaan: Erittäin hyviksi tunnetuita **ruisjauhoja,** Suomen ja Venäjän **kauroja,** taatusti puhtaita sekoituksista, **rehujauhoja, liisejä,** Venäjän ynnä ulkolaisia **vehnäjauhoja, lestyjauhoja, ryynejä y. m. y.m. Kahvia, sokerla, sikuria ja teelehtiä** eri toiminimiltä, **posliini- ja lasitavaraa, lehtitupakkaa** ynnä **tupakkateoksia, nuoraa, nyöriä, rihmaa, rukkasia, mahlikkaita,** Suomen ja Venäjän **nahka- ja huopasaappaita y. m. Valjaita, remmejä, ajo- ja työluokkeja, puulusikoita, seuloja, karttoja, sadetakkeja y. m.** 1968

HUOM.! Hinnat huokeat. — Hyödyllistä jälleenmyyjille.

Divinia

suosittu Muoti-Hajuvesi

F. Wolff & Sohn.
Hovihankkijat.
Karlsruhe — Berlin — Wien.

Saatavana kaikista apteekeista, hajuvesi- ja rohdoskaupoista. (I.55675)18630)

Huolimatta kilpailusta on ollut ja on Kasvivoi

ECONOM

paras

ja **halvin.** Tukkutilauksia Viipurissa vastaanottaa

Karl Stenfors.
Puh. 3 77.

Jälleenmyyjät paikkakunnalla:

J. Sippo, Torkkelinkatu.
P. P. Morosoff, Mustainveljestenkatu.
M. Kiuru, Selgrenin halli.
J. Häyrynen, Kauppahalli.
P. P. Morosoff, Rautatienkatu.
2033

2 taloa myydään.

Paikkakunnalta poismuuton tähden myydään erittäin halvalla yhdessä tai erikseen 2 Ristimäellä sijaitsevaa hyvässä kunnossa olevaa taloa. Lähempiä tietoja antaa nahkakaupp. S. Halonen. Pietarinkatu 3. 2206

TALO, sisältävä kymmenen huonetta, myydään Asuntok. 12 Rosuvoi. Myydään myöskin vuokraoikeus rakentamattomaan tonttiin. (Viip.168)2104

Halutaan ostaa.

Kuivia 2½, 2¾ ja 3 tuum. paksuisia

Koivulankkoja

ostaa

Pyhäniemen Pyörätehdas.
(H.285.)967 Lahti, Pyhäniemi.

Ostetaan metalliromua, rautaromua, kummiromua, villalumppuja ja tyhjiä öljytynnöriä y.m. y.m.

Viipurin Romuliike
1671 Pellervonk. 7. Puh. 16 33

Vuokrattavana.

Nyt heti vuokrataan kaksi puotihuoneustoa

Repolankatu 8. **F. Vorobjeff.** 2055

1 pstä kesäkuuta

vuokrataan 2 huoneustoa, jossa on 5 kamaria ja keittiö mukavuuksineen Maununk. 13 F. Vorobjeff. 2059

Viip. 1 k. tj. 15 mm.

Kesäkuun 1 p:stä

vuokrataan 3 huonetta, keittiö, vannahuone, W. C., y. m. mukavuudet Papulan osuustalossa Vuorikatu 3. Lähemmin rakennusmestari Fr. Salonius. 2078

Hauska, lämmin huone

15 pstä kalustettuna tai ilman. Edström Upseerink. 3 C, as. 44, Papula. 2084

Huone kalustettuna tai ilman Maununkatu 11, porras E, as. 46. 2064

Kesäkuun 1 pstä 3 huonetta ja keittiö **Aug. Jakobson.** Katariinankatu 47, puhelin 6 18. 1210

2 huonetta ja keittiö

mukavuuksilla O. Y. Pontuksen talossa Vaasankatu 1. Lähemmin Viip.170 2105 K. R. Jauhiaisella.

Kesäk. 1 pistä

2 ja 4 huonetta eteinen ja keittiö W. C. Näht. klo 10—1 päiv. Braahenk. 5.
Viip.144 1953 Piirainen.

Kesäk. 1 p:stä 3 kamaria ja keittiö, 2 kamaria ja keittiö sekä nyt heti puotihuoneusto Torkkelink. 28. A. Nikulainen. 1924

Parhaalla liikepaikalla Viipurissa, Aleksanterinkatu 12

4 kamaria ja keittiö, sop. myös **konttoorihuoneustoksi,** käyt. Aleksanterinkadulta.

Yksi **puotihuoneusto.**

2040 Emil V. Helenius.

1 p:stä kesäk. 4 kamaria, alkovi ja keittiö nykyaikaisilla mukavuuksilla Plevnassa Katarinank. 41. Lähempiä tietoja antaa **Armas Kölhi,** telef. N:o 2 75 klo 9—4 N:o 9 10. 1836

1 pistä kesäkuuta

3, 4, 5 ja 6 huoneen huoneustoja kaikilla nykyajan mukavuuksilla.

Kiinteimistöosakeyhtiö **Pelikan.**
Vera Tschernichin.
V.N.58.1841 Puhel. 17 48.

Kesäkuun 1 päivästä 4 huoneen huoneusto Uudenportink. 10. Nähtävänä klo 10 12. Lähemmin **Ervingin kaupassa.**
1826

V. N. toist. tj. 12 mm.

1 p:stä kesäkuuta

3, 2, 1 huoneen asuntoja mukavuuksineen Papulank. 4. Läh. telef. 7 64 tahi 8 26. 1883

Nyt heti 4 huonetta, vinnikamari ja keittiö Revonkatu 2.
1887 K. Gustafsson.

Kesäkuun 1 p:stä

eri suuruisia huoneustoja Aleksanterink. N:o 31 (ent. Pietisen talo).

1915 Isännöitsijä.
Tavataan klo 11—12 e. pp. Telef. 17 29.

1 p:stä kesäkuuta 2 kamaria ja keittiö

puiden ja veden kanssa, Katarinank. 5. Huoneusto nähtävänä joka päivä klo 12—3. Lähemmin **W. Schavoronkoff.**
808 Vahtitornink. n:o 20.

Hotelli Andrea

1 luokan soittoa ja laulua klo ½9 12 ip.

Pöytien tilauksia puhelimilla 2 13 ja 6 75.

Paikkoja avoinna.

Täysin toimeensa pystyvä, ehdottomasti raitis, työtä pelkäämätön, vanhemp

Mies-kauppapalvelija

saapi paikan Pölläkkälän Osuuskaupassa, kun lähettää hakemuksensa todistusten, palkkavaatimuksen y. m. mahdollisten suositusten kera t. k. 15 p. mennessä osoitteella:

Pölläkkälän Osuuskauppa r. l.

Pölläkkälä.

HUOM.! Yksinäiselle mieshenkilölle asunto kaupan huoneustossa valon ja lämmön kera. Työ97 2096

Kotiopettajatar venäjää epett., venäj. puh. ruuanlaittajat, köksät, lastenhoit., apulaist., karjatytöt ja yksinpalvelijat saavat paikat heti ja 15 p. t. k, kun ilm. **Välitystoimistoon** Repolank. ja Tottenk. kulma. Telef. 13 08. Toimituspalk. 8 mk. alkaen. 2088

Venäj. puh. viinuri, tiskaaja, ja venäj. puh. yksinpalvelijat sekä sisäkkö saavat paikat heti **Torkkelin Toimisto** Torkkelink. 30, telef. 14 15. 2087

Laivapeltisepät ja Rautasorvarit

saavat vakituista työtä

Lehtoniemen Konepajalla,
Postiosoite: Varkaus.

H.S.

SINGER

OMPELUKONEITA

saadaan **ainoastaan** niistä myyntihuoneistoista, joiden kilvissä on vieressä oleva kuva.

1965

Singer Company

Rautakauppa O.Y. AHJO

Sähköosoite **AHJO** **Viipurissa** Puhelin kauppaan N:o 12 26 „ konttoriin „ 12 08

Suuri ja monipuolisesti lajiteltu varasto kaikkia alaan kuuluvia tavaroita.

Edullisin ostopaikka kauppiaille, rakentajille ja taloustavaroita tarvitseville.

Huomaa! Halvat hinnat. Nopea toimitus.

Tiikeri sementtiä alituinen varasto. 1851

J. Nissisen Leipätehdas

Omist. **J. Nissinen,** Viipuri, Telef. 9 28

196.

Leipuri-, Kondiitori- ja Näkkileipäliikettä

suositellaan. — Näkkileipiämme on saatavana kaikissa paremmin varustetuissa kaupoissa kaupungissa ja maaseudulla sekä tunnetaan ne ylläolevalla tavaraleimalla.

Ette kadu kauppojanne

kun teette ostoksenne **Vilho Kordelin'in Kangaskaupasta,** sillä hyvin järjestetyssä varastossa löytyy aina saatavana **halvimmilla hinnoilla:**

1962

Miesten puku- ja palttokankaita,

Levinkikankaita, Musliineja, Oravaistenkankaita, Alushamekangasta, Sarkoja, Saaleja, Sukkalankoja, Sertinkiä, Vuorikankaita, Filttejä, Topattuja täkkejä, Flanellia y. m.

Vilho Kordelin'in
Kangaskauppa Repolan- ja Pietarinkatujen kulma.

I. Räisäsen

1982

Ruumisarkkukauppa ja Hautaustoimisto

Torkkelinkatu N:o 16. Puhelin 2 78.

Ilmotuksia.

Huom.! Luettelo. Huom.!

Huom.! Maanviljelijät. Huom.!

jotka haluavat myydä maatilansa kehotetaan ensi tilassa lähettämään ilmoitukset maatilastaan eli kernaimmin itse käymään toimistossamme koska

Tämän vuotin. luettelo

maatiloista tulee ilmestymään huhtikuun alussa ja on sen vuoksi annettava painoon jonkun viikon kuluttua. Tahdomme huomauttaa että **parhaat ostajat saadaan**

Niklas Järnefeltin
Maanmittaustoimiston kautta.
Viipurin konttorissa, Maununk. 11.
1922

Kilpa-ajot

toimeenpanee **Parikkalan Oriyhdistys** maanantaina t. k. 12 pnä Parikkalan kirkolla.

Vieraspitäjäläiset tervetulleet.
(Par.San.) 2079

Halutaan läksyjen kuulostajaa

ensimm. luokan Yhteiskouluun oppilaalle. Ilmoitus jätettävä t. l. kontt. nimim.
2070 Koul ainen.

Halutaan ottaa tunteja venäjän kielessä. Vastaus hintailmoituksella t. l. konttorin nimim. „X". 2065

A. Nurmelan

Räätälinliikettä

Koiviston Kirkonkylässä

Suositellaan.

1447

K. G. SUHOSEN Räätälinliikettä

Koiviston Kirkonkylässä

Suositellaan.

1448

Maakansa 1 k. tj. 70 mm.

Koiviston Ja Johanneksen Hevosystävänseura

toimeenpanee

Ravikilpailut

Vaahtolan jäällä laskiaissunnuntaina t. k. 18 pnä alkaen klo 1 ip. Kilpaillaan useassa eri sarjassa, alkaen sisäänkirjoitus klo 11 a. p. Jaakko Riikosen talossa. Samassa paikassa pidetään myöskin seuran vuosikokous heti ajojen loputtua.

Vieraspitäjäläiset tervetulleet.

1943 **Johtokunta.**

Työ 2 k. tj. 40 mm.

Venheitten myyjät eli tekijät huom.!

Ostetaan useampia suurempia sekä pienempiä uittovenheitä, joista halulliset myyjät eli tekijät saavat lähempiä tietoja Kuolemanjärven Pihkalassa. Sekä myös samassa paikassa saavat propsin tekoa ja kuorimista rannassa joista lähempiä tietoja saapi työnteettäjältä

V. Thurelta,
2060 Pihkalassa.
Viipurin Sahaosakeyhtiö.

Viip. 1 k. tj. 12 mm.

Sanat. Åströmin „Русская Хрестоматія":n täydelliset tai osaan kirjaan kuuluvia halutaan. Vast. „Karjalan" kontt. tämän päivän kuluessa nim. „Sanat".
2065

Hotelli Bristol

Helsingissä, Unioninkatu 15, suosittelee huoneitaan.

Hinnat 4 markasta ylöspäin.
Telef. 54 88 54 95. 34

Jos ei vaimoni **Anna Kaartinen** (o. s. Komulainen) yhden vuoden ja vuorokauden sisällä saavu minun luokseni, olen vapaa hänestä.
2010 **Matti Kaartinen.**

Wiipurissa, Karjalan Kirjap.-Osakeyhtiön Kirjapainossa, 1912.